

РАБОТНИЦА і СЯЛЯНКА

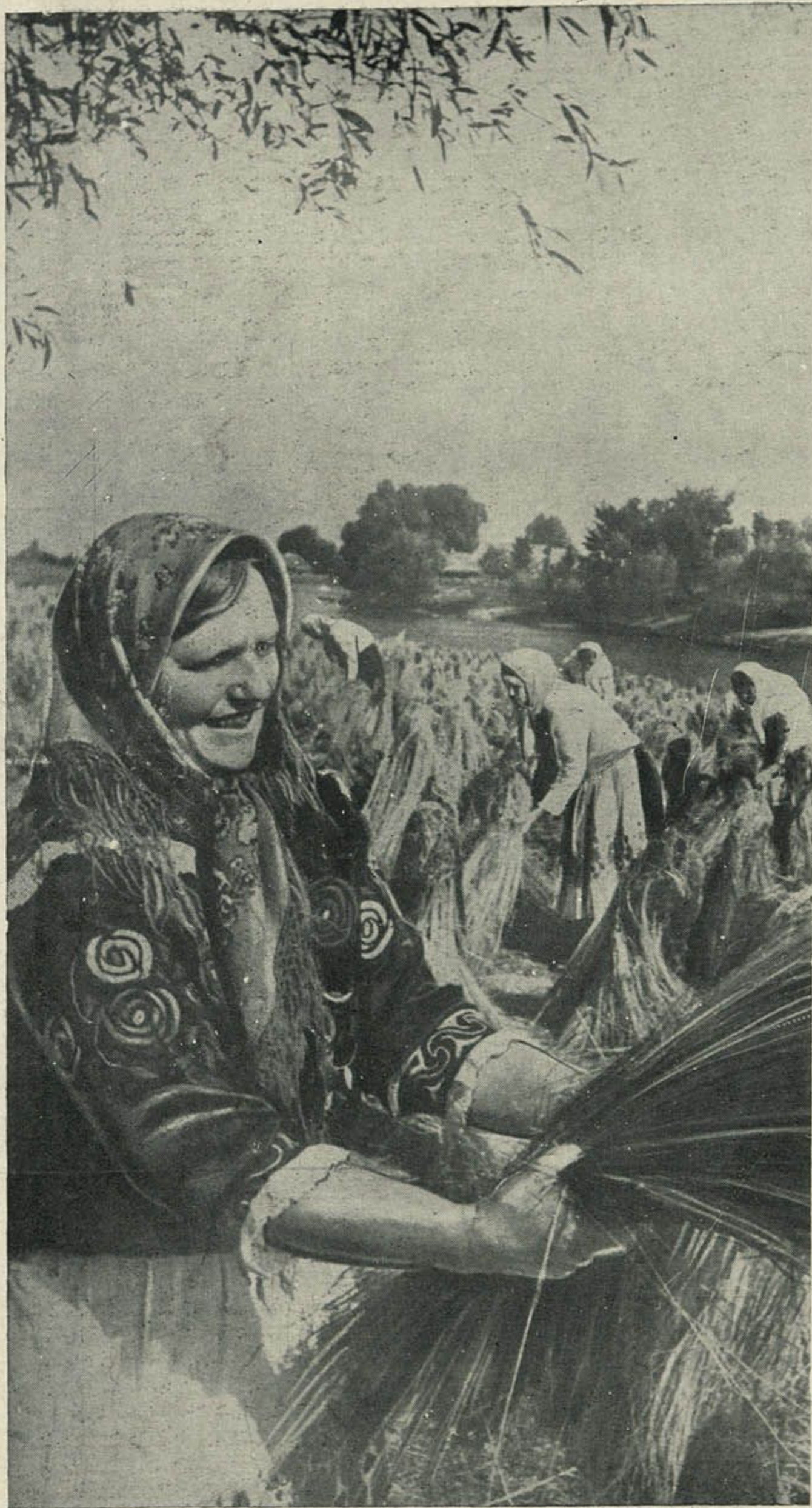

№ 9 ВЕРАСЕНЬ 1952 г.

+ 1 выкройка

У РОДНАЙ СОВЕЦКАЙ СЯМ'І

Высокі ўраджай ільну вырастлі ў калгасе імя Молатава Давід-Гарадоцкага раёна Пінскай вобласці. На здымку: звеннявая Праскоўя Іванаўна Шут аглядае ільнатрасту.

Фото В. Германа.
(Фотахроніка БелТА)

Верасень 1939 года. Мы памятаем і ніколі не забудзем гэтыя радасныя, хвалюючыя дні, калі вялікі савецкі народ і яго доблесная Савецкая Армія дапамаглі працоўным Заходняй Беларусі скінуць ярмо белапольскіх прыгнятальнікаў і з'яднацца са сваімі адзінакроўнымі братамі ў адзінай беларускай Савецкай дзяржаве.

13 год прайшло з таго часу, і сярод іх цяжкія гады вайны. Якім непазнавальным стала жыццё працоўных заходніх абласцей рэспублікі. Роўнапраўныя члены вялікай сям'і савецкіх народаў, яны актыўна ўдзельнічаюць у будаўніцтве камуністычнага грамадства ў нашай краіне. Не толькі ў рэспубліцы, але і за яе межамі славяцца працоўныя падзвігі гродзенскіх ткачых, брэсцкіх чыгуначнікаў, баранавіцкіх ільнаводак.

На шырокую дарогу шчасця вывела Радзіма-маці жанчын заходніх абласцей рэспублікі. У цяперашніх калгасніцах цяжка пазнаць былых забітых, непісьменных сялян. Вось адна з іх — Ганна Трафімаўна Кумец, старшыня ўзбуйненага калгаса імя Варашылава Любчанскага раёна Баранавіцкай вобласці. У гады савецкай улады яна авалодала пісьменнасцю, прайшла школу дэлегацкага сходу, стала дзяржаўным дзеячом. Ганна Трафімаўна выбрана дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

Такі-ж шлях прайшлі зямлячка Ганны Трафімаўны — Герой Соцыялістычнай Працы звеннявая калгаса «Большэвік» Праскоўя Лазараўна Калола, звеннявая калгаса імя Варашылава Стаўбцоўскага раёна Герой Соцыялістычнай Працы Анісея Фамінічна Гецман, знатная трактарыстка Маладзечанскай МТС дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Соф'я Новаш і многія, многія іншыя.

Тысячы дзяцей рабочых і сялян заходніх абласцей рэспублікі з'яўляюцца студэнтамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна, інстытутаў і тэхнікумаў рэспублікі, навучальных устаноў Масквы, Ленінграда і іншых гарадоў краіны. Многія з іх ужо сталі за апошнія гады ўрачамі і інжынерамі, настаўнікамі і аграномамі. Шчаслівая дзетва-ра вучыцца ў прасторных, светлых школах, якіх з кожным годам становіцца ўсё больш і больш.

Разам з усім савецкім народам працоўныя заходніх абласцей сталі на стаханаўскую вахту ў часе знамянальнай падзеі ў жыцці краіны — XIX з'езда партыі. Самааданай працай у імя міру і шчасця яны горача дзякуюць партыі і Савецкаму ўраду, роднаму таварышу Сталіну за шчаслівае жыццё ў роднай савецкай сям'і.

Работніца і сялянка

ВЫДАННЕ ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ ДВАЦЦАЦЬ ВОСЬМЫ

ПРОЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЕДНАЙЦЕСЯ!

9

ВЕРАСЕНЬ 1952

У чэсць XIX з'езда ВКП(б) калектыв Мінскага тонкасукопнага камбіната абавязаўся выканаць вытворчую праграму дзевяці месяцаў да 23 верасня, даць звыш плана 38 тысяч метраў гатовай прадукцыі. На здымку: дырэктар камбіната А. Ф. Нічыпар і начальнік аддзела цэха Н. Н. Барэйша аглядаюць драп, выраблены на камбінаце.

ШЛЯХ ДА КОМУНІЗМА

ЦЭНТРАЛЬНЫ Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай партыі большэвікоў вынес пастанову аб адкрыцці 5 кастрычніка гэтага года чарговага XIX з'езда партыі. Совецкі народ з выключным натхненнем сустрэў гэтае паведамленне.

Вялікі і слаўны шлях прайшла наша краіна пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна за час ад XVIII з'езда. Восемнаццаты партыйны з'езд узброіў савецкі народ праграмай завяршэння пабудовы сацыялізма. Але пасляховае ажыццяўленне яе было перарвана нападам гітлераўскай Германіі на нашу Радзіму. У час смяротнай небяспекі, якая нависла над сацыялістычнай краінай, яшчэ цясней згуртаваўся савецкі народ вакол комуністычнай партыі і любімага правадыра І. В. Сталіна. Партыя натхніла савецкіх людзей на свяшчэнную барацьбу супроць фашысцкіх захопнікаў, аб'яднала ўсе сілы народа для вялікай справы разгрому ворага. Савецкі народ атрымаў вялікую перамогу, у выніку якой здолеў зноў прыступіць да мірнай стваральнай працы.

Вайна нанесла цяжкія страты народнай гаспадарцы краіны. Імперыялісты спадзяваліся, што савецкія людзі не здолеюць уласнымі сіламі і сродкамі адрадыць разбураную прамысловасць і сельскую гаспадарку. Аднак надзеі імперыялістычных драпежнікаў аказаліся бітымі. Савецкі народ пад мудрым кіраўніцтвам партыі здолеў перамагчы ўсе цяжкасці і без усякай знешняй дапамогі залячыць глыбокія раны, нанесеныя вайной. Гэта сведчыць аб непераадольнай сіле савецкага сацыялістычнага ладу, аб яго вялікіх перавагах перад капіталістычнай сістэмай гаспадаркі. Бліскучыя поспехі савецкіх людзей, дасягнутыя ў мірнай стваральнай працы, служаць натхняючым прыкладам для мільёнаў працоўных краін народнай дэмакратыі, Кітайскай Народнай Рэспублікі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

План, начартаны вялікім Сталіным у чацвертай пяцігодцы, пасляхова выкананы, а яго важнейшыя заданні значна перавыкананы. Наша прамысловасць дала краіне прадукцыі на 73 процанты больш, чым у даваенны час. Значныя поспехі дасягнуты і ў развіцці сельскай гаспадаркі. Няспынна паліпшаецца добрабыт народа, значна ўзраслі прыбыткі рабочых, служачых і сялян. У напружанай барацьбе за выкананне пасляваеннай пяцігодкі ўзрасла палітычная свядомасць і творчая актыўнасць мас. Сацыялістычнае спаборніцтва адыгрывае вялікую ролю ва ўздыме прадукцыйных сіл нашай краіны.

Вялікім укладам у справу комуністычнага будаўніцтва з'явілася пабудова Волга-Данскога суднаходнага канала імя В. І. Леніна. Нядаўна савецкі народ святкаваў уступленне ў строй гэтай першай будоўлі камунізма. Пасляхова ідзе збудаванне гіганцкіх электрастанцый і арашальных сістэм на Волзе, Дняпры, Аму-Дар'і. Вялікія работы вядуцца па пераўтварэнню прыроды.

Усе велічныя планы комуністычнага грамадства, начартаныя вялікім правадыром усіх працоўных таварышам Сталіным, пасляхова ператвараюцца ў жыццё.

Праект дырэктыў дзевятнацатага з'езда партыі на пятаму пяцігадовому плану на 1951—1955 гады намеціў велічную праграму росту грамадскай вытворчасці і добрабыту народа.

За пяцігоддзе прамысловасць узрасце, прыкладна, на 70 процантаў у параўнанні з 1950 годам. Выплаўка чыгуну ўзрасце, прыблізна, на 76 процантаў, сталі — на 62, здабыча вугалю — на 43, нафты — на 85, больш як у два

разы павялічыцца выпуск паравых турбін, нафтаапаратуры, буйных металарэжучых станкоў і г. д. Наша прамысловасць атрымае велізарную колькасць новага, тэхнічна дасканалата абсталявання, што дасць магчымасць павялічыць колькасць прадпрыемстваў і ўзняць магутнасць існуючых.

Праект дырэктыў XIX з'езда ВКП(б) прадугледжвае далейшае павышэнне якасных паказчыкаў і росту прадукцыйнасці працы ў прамысловасці на 50 і ў сельскай гаспадарцы на 40 процантаў. Гэта будзе дасягнута дзякуючы ўкараненню перадавой тэхнікі, палепшэнню арганізацыі працы, новаму ўздыму сацыялістычнага спаборніцтва працоўных. Рэжым эканоміі дасць магчымасць знізіць сабекошт прамысловай прадукцыі на 25 процантаў.

Намячаецца новы магутны ўздым сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, галоўнай задачай якой і надалей застаецца павышэнне ўраджайнасці ўсіх сельскагаспадарчых культур, рост грамадскага пагалоўя жывёлагадоўлі і яе прадукцыйнасці, далейшае ўмацаванне калгасаў. За пяцігоддзе значна ўзрасце трактарны парк. Яго магутнасць павялічыцца, прыкладна, на 50 процантаў.

Па Савецкай Беларусі праект намячае асушку Палескай нізіны. Тое, што для нашых бацькоў і дзядоў было летуценнай марай, будзе здзейснена воляй комуністычнай партыі, воляй савецкага народа ў бліжэйшыя пяць год.

Партыйныя, савецкія, гаспадарчыя і профсаюзныя арганізацыі павінны мабілізаваць шырокія масы на новыя працоўныя подзвігі для выканання і перавыканання намечанай грандыёзнай праграмы. У гэтым дапамогуць шырокае разгортванне сацыялістычнага спаборніцтва, крытыка ўсіх недахопаў і іх ліквідацыя.

«Вялікая сіла сацыялістычнага спаборніцтва, адзінадушае імкненне рабочых, калгаснікаў і інтэлігенцыі адстаяць справу міру, непарушная рашучасць працоўных пабудаваць комуністычнае грамадства — павінны быць накіраваны на выкананне і перавыкананне новай пяцігодкі», — гаворыцца ў праекце дырэктыў XIX з'езда ВКП(б).

У нашай комуністычнай партыі няма больш важнай і адказнай задачы, як клопаты аб савецкім чалавеку. Вось чаму ў праекце дырэктыў новай пяцігодкі побач з ростам усіх галін грамадскай вытворчасці прадугледжваецца няспыннае павышэнне добрабыту і культурнага ўзроўню народа. Новая пяцігодка забяспечыць высокія тэмпы вытворчасці прадметаў масавага ўжытку. Вытворчасць лёгкай і харчовай прамысловасці ўзрасце за пяцігоддзе не менш як на 70 процантаў. У строй уступіць вялікая колькасць новых прадпрыемстваў, існуючыя прадпрыемствы павялічаць выпуск прадукцыі. Усё гэта дазволіць павялічыць выпуск баваўняных тканін на 61 процант, шарсцяных — на 54, абутку на 55, цукру-пяску — на 78, мяса — на 92, масла жывёльнага — на 72, кансерваў больш як у два разы.

За пяцігоддзе значна ўзрастуць прыбыткі рабочых, служачых і сялян. Рэальная зароботная плата рабочых і служачых у параўнанні з 1950 годам павялічыцца не менш як на 35 процантаў. Няўхільна будзе праводзіцца палітыка зніжэння цэн на прадметы масавага ўжытку. Вялікая ўвага ўдзяляецца жыллёваму будаўніцтву. Прыкладна, у два разы ўзрастуць сродкі, укладзеныя ў дзяржаўнае жыллёвае будаўніцтва. Прадугледжваецца вялікія работы па добраўпарадкаванню гарадоў і рабочых пасёлкаў, расшырэнню медыцынскіх і дзіцячых устаноў, будаўніцтву школ, клубаў, тэатраў.

Партыя заўсёды надавала велізарнае значэнне павышэнню ідэйнага ўзроўню народа. На восемнацатым з'ездзе партыі таварыш Сталін гаварыў:

«Мы хочам зрабіць усіх рабочых і ўсіх сялян культурнымі і адукаванымі, і мы зробім гэта з часам».

У нашай краіне з кожным годам расшыраецца сетка школ, тэхнікумаў, інстытутаў, расце колькасць вучняў. За час новай пяцігодкі ва ўсіх сталіцах саюзных рэспублік, гарадах рэспубліканскага падпарадкавання, у абласных, краявых і буйнейшых прамысловых цэнтрах будзе завершан пераход ад сямігадовай да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі з тым, каб у наступнай пяцігодцы ажыццявіць такі пераход у астатніх гарадах і ў сельскай мясцовасці. Значна пашыраецца сетка клубаў, бібліятэк, завочных і вячэрніх школ, умацаецца падрыхтоўка і павышэнне кваліфікацыі рабочых непасрэдна на вытворчасці.

Новы пяцігадовы план з'яўляецца яркім сведчаннем сілы і магутнасці нашай сацыялістычнай дзяржавы, яе каласальных пераваг перад капіталістычнымі краінамі.

«Гэты пяцігадовы план, — гаворыцца ў праекце дырэктывы XIX з'езда ВКП(б), — з'яўляецца планам мірнага гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Ён будзе садзейнічаць далейшаму ўмацаванню і расшырэнню эканамічнага супрацоўніцтва Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі і развіццю эканамічных зносін з усімі краінамі, жадаючымі разгортваць гандаль на пачатках роўнапраўя і ўзаемнай выгады».

Пастанову партыі аб скліканні XIX з'езда ВКП(б) савецкія людзі адзначаюць новымі працоўнымі поспехамі. Многія рабочыя і цэлыя прадпрыемствы ўзялі на сябе абавязацельствы

выканаць гадавыя праграмы да дня адкрыцця XIX з'езда партыі.

Знамянальныя дні перажываюць працоўныя нашай рэспублікі. 20 верасня адкрываецца XX з'езд КП(б)Б, які падвядзе вынікі барацьбы і перамог у мірнай стваральнай працы беларускага народа. З'езд намяціць далейшыя шляхі магутнага разгортвання гаспадарчага і культурнага будаўніцтва на Беларусі, мабілізуе працоўных на барацьбу за далейшы росквіт Савецкай Радзімы.

Працоўныя Беларусі, як і ўсёй нашай краіны, выказваюць глыбокую ўдзячнасць партыі і таварышу Сталіну за мудрае кіраўніцтва і няспынны клопат аб павышэнні матэрыяльнага добрабыту і культурнага ўзроўню народа. Па ўсёй рэспубліцы з новай сілай разгараецца сацыялістычнае спаборніцтва ў чэсць адкрыцця XIX з'езда ВКП(б) і XX з'езда КП(б)Б.

Камуністычная партыя вядзе савецкі народ да новых бліскучых перамог.

У праекце змененага Статута партыі ўказваецца, што «галоўныя задачы Комуністычнай партыі Савецкага Саюза заключаюцца ў тым, каб пабудаваць комуністычнае грамадства шляхам паступовага пераходу ад сацыялізма да комунізма, няспынна павышаць матэрыяльны і культурны ўзровень грамадства, выхоўваць членаў грамадства ў духу інтэрнацыяналізма і ўстанаўлення брацкіх сувязей з працоўнымі ўсіх краін, усямерна ўмацоўваць актыўную абарону Савецкай Радзімы ад агрэсіўных дзеянняў яе ворагаў».

Ідучы насустрач XIX з'езду ВКП(б) і XX з'езду КП(б)Б, беларускі народ яшчэ цясней згуртоўваецца вакол комуністычнай партыі, вакол свайго любімага правадыра І. В. Сталіна, які вядзе наш народ да новых перамог, да комунізма.

Калгасы рэспублікі адзін за другім рапартуюць аб выкананні плана збожжанарыхтовак. На здымку: транспартная брыгада калгаса імя Сувова ва Івацэвіцкага раёна Брэсцкай вобласці даставіла на ссыпны пункт чарговую партыю збожжа.

Фото В. Германа
(Фотакроніка БелТА)

МАЁ АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВА

Комуністычная партыя ў нашай краіне карыстаецца бязмежнай любоўю і павагай працоўных.

Мне 24 гады. Цяжкое жыццё пры царызме вядома мне толькі па расказах бацькоў ды па кнігах. Мяне выхавалі савецкая ўлада, партыя Леніна — Сталіна. Яны вучылі мяне. Ім абавязана я сваім шчасцем, свабодай.

Вось чаму ХІХ з'езд партыі разам з усім савецкім народам я ўспрымаю як вялікую падзею ў жыцці ўсёй краіны і лічу для сябе гонарам прыйсці да яго з новымі вытворчымі поспехамі.

Я працую на Мінскім тонкасукочным камбінаце брыгадзірам прадзільшчыц.

Мая брыгада ўзяла на сябе павышанае абавязальства — выканаць да ХІХ з'езда ВКП(б) гадавую праграму. Члены маёй брыгады Соф'я Шатрун, Таня Лянкевіч, Надзя Бурая, Рэня Рубанькова з дня ў дзень павышаюць прадукцыйнасць працы, прымяняючы ў сваёй рабоце ўсё новае, рацыянальнае.

Мой бацька раскаваў, што раней майстры не адкрывалі вытворчых сакрэтаў, хаваючы ад чужых вачэй сваё ўменне працаваць. У сацыялістычнай прамысловасці вопыт наватараў, стаханавцаў, перадавікоў даступны шырокім масам. На камбінаце добра вядомы імёны стаханавак-вінтаўшчыц Людмілы Манькоўскай, Людмілы Цвірко, Алены Федарэнчык. Калі рабочыя брыгады пачалі прымяняць іх метады, прадукцыйнасць рэзка ўзнялася. Раней мы мянялі бабіны за 80 секунд, г. зн. укладваліся ў норму, а цяпер мяняем іх за 47—58 секунд. Каб зняць з верацён гатовыя пачаткі і надзець пустыя патроны, патрабавалася 5 хвілін, а мая брыгада робіць гэта за тры з паловай—чатыры хвіліны.

Асабліва дапамагла нам інструктар Паліна Жучына. Яна навучыла прадзільшчыц правільна падматваць ніць адсталага пачатка на хаду машыны. Калі пража абрываўся, мы не прысучалі ніць, а проста накладвалі яе на пачатак і намотвалі. Такія пачаткі ішлі другім гатункам, і ткачам прыходзілася траціць лішні час, г. зн. зніжаць прадукцыйнасць працы. Прыём П. Жучынай дазволіў нам павысіць гатунковасць пражы. За восем месяцаў мы здалі 99,85 процанта першагатунковай прадукцыі.

Савецкія рабочыя ўмеюць цаніць кожную хвіліну, бо ведаюць, што эканомія часу дапамагае зніжэнню сабекошту прадукцыі. Раней рабочага не ціка-

віла, колькі ён зробіць і як зробіць. Ён цікавіўся толькі тым, колькі заробіць. А мы, савецкія вытворчыя работнікі, клапацімся аб інтарэсах дзяржавы, бо ведаем, што працуем для сябе, для свайго народа.

Мая брыгада павяла барацьбу за зніжэнне сабекошту прадукцыі і за 8 месяцаў эканоміла 1.115 кілаграмаў сыравіны, дабілася агульнай эканоміі ў 10.961 рубель.

У перадз'ездаўскія дні на камбінаце пануе небывалы вытворчы ўздым. Мая брыгада абавязалася змагацца за далейшую эканомію сыравіны, здаваць прадукцыю толькі першым гатункам.

Праект дырэктывы ХІХ з'езда ВКП(б) на пятаму пяцігадоваму плану сведчыць аб імкненні партыі весці нашу краіну па шляху далейшага ўздыму народнай гаспадаркі. Я абяцаю не шкадаваць сіл і працы, каб выканаць і перавыканаць план наступнай сталінскай пяцігодкі.

Партыя няспынна клапаціцца аб росце матэрыяльнага добрабыту і павышэнні культурнага ўзроўню насельніцтва, імкнецца выхаваць высока-адукаваных людзей. Пройдзе некалькі год—і ў нашай краіне будзе яшчэ больш заводаў і фабрык, школ і інстытутаў, адчыніцца шмат дамоў адпачынку і палацаў культуры, пашырыцца сетка дзіцячых садоў і ясляў.

Заклікаю ўсіх работніц прадпрыемстваў рэспублікі сустрэць ХІХ з'езд комуністычнай партыі новымі вытворчымі поспехамі!

Кацярына ШЫРЭЙ

ТКАЧЫХА

Марыся ходзіць ля станкоў.
Шуршаць матарамі машыны...
Утульна ў цэху, дзе ракой
Плывуць дабротныя тканіны...
А ледзь стрымаецца бярдэ,
Чаўнок імклівы ход свой спыніць,
Яна ідзе паміж радоў
Машын, каб памагчы машыне.
І, ледзь падыйдзе да станка,
Схіліўшы стан, руку прыложыць—
Плыве ізноў шаўкоў рака,
Дабротных, радасных, прыгожых.
Плывуць шаўкі—плывуць ракой...
Шуршаць матарамі машыны,
Ідзе ўдумна праца пад рукой
Савецкай, простае дзяўчыны.

Канстанцыя БУЙЛА.

УСЕНАРОДНАЕ СПАБОРНІЦТВА

У Мінску ініцыятарам сацыялістычнага спаборніцтва за дастойную сустрэчу ХІХ з'езда партыі з'явіўся калектыў аўтамабільнага завода.

Яго сацыялістычныя абавязальствы: выканаць план дзевяці месяцаў да 28 верасня па валавай і таварнай прадукцыі, асвоіць новыя вырабы, павысіць якасць прадукцыі, да дня адкрыцця з'езда здаць у эксплуатацыю 1700 квадратных метраў жилой плошчы—паспяхова ператвараюцца ў жыццё.

Работніцы завода паказваюць прыклад стаханавскай працы. Слесар цэха зборкі—зборшчык кабін Вольга Таран дае па паўтары нормы ў змену. Выдатна выконвае свае абавязальствы станочніца дрэвапрацоўчага цэха Ганна Жыгманд. Яе сярэдняя выпрацоўка дасягае 200 процантаў.

* * *

Павышаныя сацыялістычныя абавязальствы па дастойнай сустрэчы ХІХ з'езда ВКП(б) узяў калектыў панчошна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ» г. Віцебска. Многастаночніцы-вязальшчыцы абавязаліся ў чэсць з'езда партыі выконваць штодзённа план на 140 процантаў. Стаханавкі тт. Фёдарова, Бельская, Плаксіна, Мядзведзева, Багданава і іншыя перавыконваюць гэта абавязальства і здаюць прадукцыю толькі выдатнай якасці.

* * *

Падрыхтоўка да ХІХ з'езда партыі выклікала вялікі вытворчы ўздым на Віцебскай мэблевай фабрыцы, якая працуе над ганаровым заказам—вырабляе мэблю для Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Па 150—180 процантаў нормы дае брыгада тав. Скаліна. Асабліва добра працуе паліроўшчыца маці-гераня тав. Саўчанка. Яна выпрацоўвае ў дзень не менш двух норм.

* * *

Перадз'ездаўскую працоўную вахту нясуць сельмашаўцы і рабочыя папярвай фабрыкі, швейнікі і абутнікі, будаўнікі і чыгуначнікі г. Гомеля. Прамысловасць горада 25 жніўня датэрмінова выканала васьмімесячны план па выпуску валавай прадукцыі на 101,3 процанта.

* * *

Сотні рабочых новабеліцкага завода «Ізапліт» выконваюць план на 120—130 процантаў. З апарэджаннем графіка завод адправіў чарговую партыю прадукцыі вялікім будоўлям камунізма.

* * *

Штодзённа выпускаюць звышпланавую прадукцыю рабочыя Магілёўскага маталаапрацоўчага камбіната. Перадвікамі сацыялістычнага спаборніцтва на заводзе з'яўляюцца камуністы. Укладчыца секцыі кандыдат у члены партыі тав. Емельянава ўнесла прапанову паскорыць зборку электраматораў і ўдвая павысіла прадукцыйнасць працы.

* * *

Калектывы прамысловых прадпрыемстваў горада Гродна датэрмінова выканалі васьмімесячны план. Асабліва добрых поспехаў у соцспраборніцтве дабіўся скураны завод № 4, які за лік зніжэння сабекошту даў звыш 400 тысяч рублёў прыбытку.

ВЫКАНАЛІ СЛОВА, ДАДЗЕНАЕ ПРАВАДЫРУ

ПАМ'ЯТАЮ, як усе мы ў калгасе чакалі пачатку жніва. Гарачае сонца шчодрым цяплом палівала зямлю. Жыта хутка даспявала.

— Збожжа ў мяшкі просіцца, — сказалі мне аднойчы калгаснікі. — Паслухай, Ганна, як шуміць жыта.

Я міжволі залюбавалася збажыной. Яна стаяла высокай сцяной. Вось набег лёгкі ветрык, і жыта нібы ажыло, зашалацела, схілілася.

— Так, пара пачынаць. Збожжа даспела, толькі сабраць-бы без страт, — адказала я з хваляваннем.

Калгаснікі зразумелі мяне. Мы-ж далі таварышу Сталіну слова — сабраць па 20 цэнтнераў жыта з кожнага гектара ўсёй плошчы.

Шмат папрацавалі гасцэлаўцы, перш чым зашумела гэтае жытняе мора. Угнаенняў унеслі ўдвай больш леташняга. Сеялі па добра апрацаванай глебе, як аграном мне раіў:

— Хочаш, Ганна, атрымаць высокі ўраджай — падкармливай пасевы на ўсёй плошчы.

Так мы і зрабілі. Ранній вясной два разы падкармілі пасевы мінеральнымі ўгнаеннямі. Азіміна пачала расці, на вачах кусціцца. За лета шмат разоў палолі пасевы.

Пад збожжам у брыгадзе 133 гектары.

Калі падаспела ўборка, абыйшла я ўвесь свой участак, паглядзела, дзе можна жніярку пусціць, а дзе з сярпом прайсці. На адным кліне жыта было асабліва густое ды высокае.

— Сюды пашлю маіх старэнькіх. Яны з сярпом лепш маладых увіхаюцца, — дакладвала я старшыні калгаса.

Насці Шумскай 66 год, а ў мінулым годзе яна мела 180 працадзён і сёлета працуе з самай вясны.

Сустрэла яе ўвечары і кажу:

— Падрыхтуй, цётка Наста, серп: заўтра на поле пойдзем.

Яна з вялікай ахвотай згадзілася. Не захацела адстаць ад яе і Ксеня Кіманаўская. Яна таксама ў гадах.

На жніярку паставілі Пятра і Уладзіміра Матусевічаў. З вечара прызначылі ездавых і вязальшчыц снапоў — Марусю Крышчановіч, Розу Крышчановіч, Ніну Матусевіч, Надзю Герасімовіч. Гэта самыя старанныя жанчыны ў брыгадзе. Летась кожная з іх выпрацавала больш трохсот працадзён.

... Раніца выдалася яснай, ціхай. На траве блішчэла густая раса. Вышла я з дому рана, а на брыгадным дварэ было ўжо шумна, чуўся смех і жарты моладзі. У маёй брыгадзе 45 працаздольных, з іх 35 жанчын. А на ўборку сабралася 64 чалавекі — не адмовіліся данамагчы старэнькія, самі папрасіліся на работу школьнікі. Ніхто не сядзеў без справы.

Добра працавалі жніяркі. Пётр кіраваў умела, гнаў на поўную хуткасць. Маленькая лабагрэйка ішла проста на густое жыта, і тое пакорна адступала перад машынай, клалася пад ногі хвалістаю сцежкай.

Можна было залюбавацца работай Марусі Крышчановіч. Яна хутка і спрытна брала перавяслам скідкі ў абхват і звязвала сноп. Потым ставіла яго на зямлю і падграбала цяжкія каласы, якія рассыпаліся густым веерам.

У першы дзень брыгада зжала 10 гектараў. Зжатае жыта роўнымі радамі ставілі ў копны. Шмат было сёлета копнаў. У мінулым годзе з гектара звязвалі не больш тысячы снапоў, а сёлета — па паўтары тысячы! З трохгектарнага ўчастка намалацілі каля 90 цэнтнераў, амаль па 30 цэнтнераў з гектара. Гэтая вестка абляцела ўсю брыгаду.

Прыехаў да нас старшыня Міхаіл Нікітавіч Валодзька і гаворыць:

— Малайцы, таварышы! Зараз ужо можна напэўна сказаць, што вы збіраеце ў сярэднім па 25 — 26 цэнтнераў з гектара. Зна-

чыць, брыгада выканала абавязацельства, якое дала таварышу Сталіну.

Я радавалася, як малое дзіця. Жыта было зжата, заставалася звесці яго на ток.

Праз некалькі дзён неба зацягнулася хмарами, паліў дождж. Моладзь маёй брыгады пабегла ў поле. Вецер бязлітасна развальваў копны, кідаў снапы на зямлю.

— Давайце падымаць снапы, — рапыла я. — На зямлі, пад дажджом прарасце зерне, і тады прапала наша праца!

Усе калгаснікі ўступілі ў барацьбу з надвор'ем. Вецер рваў і кідаў да долу, а людзі падымалі іх і складвалі зноў у копны.

Праз некалькі дзён надвор'е наладзілася, і мы ўсе сілы кінулі на звозку снапоў да брыгаднага тока. Працавала 13 падвод, 4 аўтамашыны. Ездавыя Уладзімір Матусевіч, Аляксей Бачыла, Іван Кянаш рабілі па 14 рэйсаў. Кожны стараўся накласці воз шчыльней, каб адвезці не менш 200 снапоў, а шафёры Барыс Вальковіч і Мікола Канстанціновіч накладвалі па 700 снапоў на машыну. За пяць дзён усе было звезена з поля.

У брыгаду прыбыла малатарня. Зводная брыгада працавала кругласутачна. З першага абмалоту мы разлічыліся з дзяржавай, здаўшы 75 тон добрага збожжа. Мы ганарымся тым, што выканалі слова, дадзенае правадыру.

За ўборкай не забывалі і пра азімную сяўбу. Частку людзей накіравалі на падрыхтоўку глебы да пасеву. К канцу жніўня брыгада ўзарала і забаранавала 78 гектараў пад азімня, 30 гектараў засеяла.

У часць ХІХ з'езда ВКП(б) і ХХ з'езда КП(б) Беларусі брыгада абавязалася завяршыць усе асноўныя сельскагаспадарчыя работы.

Ганна ГЕРАСИМОВИЧ,
брыгадзір калгаса імя Гасцэла,
Мінскай вобласці.

Калгас імя Кірава Петрыкаўскага раёна Палескай вобласці выканаў план развіцця свінагадоўлі. Добра даглядае маладняк свінарка В. Малок. Яна вырастала ўжо больш 580 парасят і не мела выпадкаў адыходу.

На здымку: свінарка В. Малок.

Фото В. Лупейкі
(Фотэхроніка БелТА)

Паседжанне жонсовета Баранавіцкага хлебакамбіната. Злева направа: Н. Бягун, Н. Сямёнава, А. Мазоль, Е. Яронская (старшыня жонсовета), Т. Маёрава і А. Плаксенкава.

АКТЫЎ ЖАНОЧАГА СОВЕТА

На павестцы дня жаночага сходу стаяла адно пытанне: аб выніках работы хлебакамбіната за квартал і далейшых задачах. Адна за другой выступалі стаханаўкі. Т.т. Штанюк, Чудук, Кузняцова, Лагуценкава гаварылі аб поўным выкарыстанні механізмаў і печаў, аб дапаможным абсталяванні, аб якасці прадукцыі і многім іншым. У кожным выступленні адчувалася гарачая зацікаўленасць жыццём прадпрыемства, няўхільнае імкненне працаваць усё лепш. Цяжка паверыць, што гэтыя людзі толькі трынаццаць год назад пазналі шчасце вызвалення ад ярма капіталістаў і памешчыкаў.

Партыйная арганізацыя хлебакамбіната многа ўвагі ўдзяляе рабоце сярод жанчын. Як раней дэлегацкі сход, так і цяпер жонсовет працуе па плану. Так, напрыклад, планам на чэрвень намячалася правесці сход жанчын, прысвечаны выкананню сацыялістычных абавязацельстваў; даклады аб вялікіх будоўлях камунізма, аб міжнародным становішчы; у брыгадах — гутаркі аб краінах народнай дэмакратыі, аб перадавых метадах работы на вытворчасці. Акрамя таго, прадугледжваліся нарады стаханавак па абмену вопытам работы і нарада грамадскіх работніц па пытанню аб выніках праведзенага агляду санітарнага стану камбіната. Усе наметкі выкананы.

Партыйная арганізацыя (парторг тав. Мясішчава) дапамагае жонсовету не толькі выпрацоўваць план, але і праводзіць яго ў жыццё.

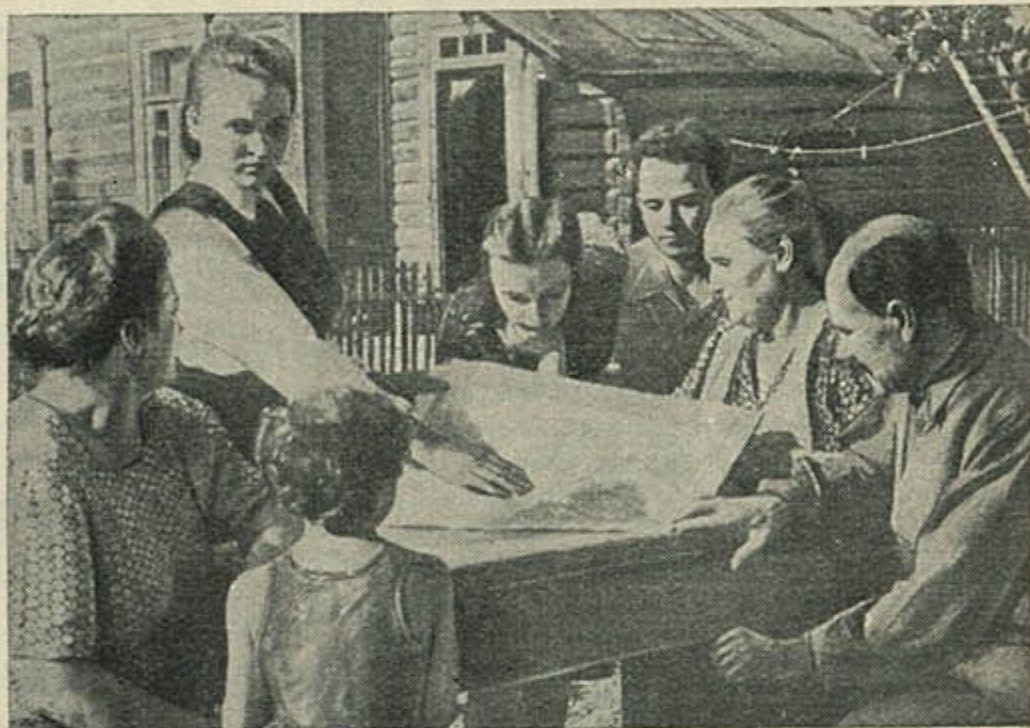
Работніцы прымаюць жывы ўдзел у грамадскай і палітычнай рабоце. Дваццаць дзве жанчыны працуюць агітатарамі. Комсамолкі Прышывалка, Мірончык, Валчок часта праводзяць гутаркі і чыткі газет на былым выбарчым участку і ў брыгадах. Агітатары не толькі заклікаюць рабочых да выканання вытворчых планаў, але і самі паказваюць прыклад у рабоце.

Узяў абавязацельства — выканай яго! — такі дэвіз партыйнай арганізацыі і жонсовета. Няспынная ўвага да вытворчых пытанняў дае добрыя вынікі. План першага поўгоддзя выканан к 15 мая.

Работніцы Біруліна, Валчок, Шляхтава, Лагуценкава вы-

конваюць план не менш як на 140—150 процантаў. На камбінаце шырока практыкуецца аказанне дапамогі навічкам, навучанне вытворчым кваліфікацыям. Цеставад Лагуценкава навучыла сваёй спецыяльнасці работніцу Ананька, фармоўшчыца Трыфанава — работніцу Масюкевіч, фармоўшчыца Матвеева — работніцу Долмат. Стаханаўкі Пракуда і Чудук дапамаглі Падгорнаму і Палыку атрымаць спецыяльнасць цеставадаў.

Жанчыны добра разумеюць, што веды, як паветра, неаб-

Агітатар комсамолка С. Прышывалка гутарыць аб Волга-Данскім суднаходным канале імя В. І. Леніна з жыхарамі дома № 55 па Паркавай вуліцы.

Фото С. Капелькі
(Фотахроніка БелТА)

Лепшая стаханаўка кандытарскага цэха комсамолка Ніна Біруліна, якая сістэматычна выконвае да паўтары зменных нормы.

ходны савецкаму чалавеку. Актыўісткі займаліся ў гуртку па вывучэнню гісторыі партыі, у палітшколе. Усе яны паспяхова завяршылі навучальны год. Моладзь вучыцца ў вярхняй школе, а загадчыца лабараторыі тав. Гамза — у вярхняй настаўніцкім інстытуце. Добра наладжана сярод жанчын і тэхнічная вучоба.

Жанчыны камбіната прымаюць удзел у спартыўных спаборніцтвах. Работніцам Хахол, Бягун, Лагуценкавай і Мірончык прысвоены трэці разрад па лёгкай атлетыцы. Жанчыны выязджаюць з канцэртамі ў падшэфны калгас «Малая гвардыя». Яны — актыўныя чытачы заводскай бібліятэкі. Сёлета па ініцыятыве актывістак праведзены дзве канферэнцыі чытачоў па раманах лаўрэатаў Сталінскіх прэмій Івана Шамякіна «Глыбокая плынь» і Елізара Мальцава «Ад усяго сэрца».

За паўтара гады на кіруючыя ўчасткі хлебакамбіната вылучана 15 жанчын (Падабед і Глашанкова — тэхнолагамі, Хахол і Данейка — бракерамі, Фадзеева — экспедытарам).

Актыўісткі займаюцца і бытавымі пытаннямі: абследаюць жыллёвыя ўмовы работніц, дапамагаюць ім устроіваць дзяцей у сады і яслі.

Жаночы совет хлебакамбіната на чале з тав. Яронскай робіць вялікую карысную справу: разам з партыйнай арганізацыяй выходзяць жанчын — гарацых патрыётак нашай Радзімы.

О. УДОТ,
загадчык аддзела па рабоце сярод жанчын
Баранавіцкага гаркома КП(б)Б.

Надзея Бягун — лепшы грамадскі распаўсюджвальнік друку
На здымку: работніца хлебакамбіната, дэпутат горсаве-
та, комуніст Ніна Шрубак падпісваецца на газеты і часопісы.
Злева — комсамолка Н. Бягун.

Аб сваёй працы

Як шкода, што я не ўмею добра расказаць! А як многа магла-б расказаць аб сотнях такіх, як і я, дзяўчат, што нарадзіліся і выраслі на шырокіх прасторах, раскінутых абапал нашай быстрацечнай Росі.

Прасторы ў нас бязмежныя і малаўнічыя. Глянеш наўкола — сэрца радуецца! Тут, у вёсцы Мачуліна, прайшло маё дзяцінства.

І цяпер мне здаецца, што мясціны, прыгажэйшай за нашу, на свеце няма. Так і вабіць да сябе срэбная Рось. Стромкі бор звініць птушынымі галасамі, за ім — арэшнік... А зусім поруч — цёмны парк бясконца шэпча аб нечым старадаўнім, быццам пляце таямнічую казку.

Аднак успамінаю я свае дзіцячыя гады без асаблівай радасці.

Мы, мужыцкія дзеці, сціснутыя ў сваёй вёсцы панскімі ўладаннямі, ведалі адно-адзінае строгае і няўмольнае слова: «нельга». Нельга лавіць панскай рыбы; нельга рваць у панскім лесе арэхаў; барані божа, зайсці ў панскі парк...

Можна было толькі адно: з раніцы да вечара пячыся на сонцы або мокнуць пад ліўнем на панскім полі. З дванаццаці год разам з бацькамі пайшла я батрачыць. Хадзіла на праполку, жала на кулацкіх загонах...

Так развіталася са сваім дзяцінствам і той-жа сцежкай ішла насустрач юнацтву.

Але час сцёр гэтую сцежку і пралажыў новую, шырокую дарогу, па якой

наша заходнебеларускае сялянства пайшло з восені 1939 года.

...Зараз працую даяркай у саўгасе «Рось» Ваўкавыскага раёна. Маю добрую кватэру, люблю сваю працу і ганаруся ёю. Лічу сябе шчаслівым чалавекам.

Часта мяне пытаюць, у чым прычына маіх працоўных поспехаў? Я цвёрда ўпэўнена, што прычына адна: я люблю сваю працу.

У саўгас я прышла ў 1949 годзе. Мне даручылі 10 маладых кароў, якія давалі па 20—25 літраў малака ў суткі. Іх трэба было раздаць і дабіцца большай удойнасці. Аднак, не толькі ў гэтым была мая мэта. Я добра ведала, што галоўнае ў жывёлагадоўлі — не згубіць ніводнага дня, не зменшыць удою. А гэта залежыць галоўным чынам ад догляду, які таксама ляжыць на даярцы. Для ўтрымання ўдойнасці кароў круглы год на адным узроўні трэба строга сачыць за тым, каб рацыён па колькасці і якасці складаўся правільна.

Пра рацыён раскажу коратка.

Каровы ў нас буйнай остфрызскай пароды. Каб накарміць іх, трэба прыкласці нямала працы. Зімою кармлю сваіх кароў саламянаю рэзкай па 8—10 кг у дзень. Рэзку запарваю бардой або складаю ў кучу для самасагравання. Сакавітых кармоў (бульбы, буракоў) даю да 40 кілаграмаў у дзень на карову. З вясны пераходзім на «зялёны канвеер». Для кармлення жывёлы се-
ецца жыта, канюшына, віка, авёс, са-

лодкі лубін. У жніўні кормім сіласам — зялёнай масы кожная мая карова атрымлівае па 80—100 кілаграмаў у дзень. Акрамя гэтага даем канцэнтраты.

Правільнае, сытнае кармленне, чатырохразовае даенне, а таксама чаргаванне ацёлаў забяспечвае нам роўнамернасць удояў на працягу круглага года.

Некаторыя з даручаных мне кароў ужо даюць па 35—40 літраў малака.

Не скажу, што ўсё гэта далася без цяжкасцей. Працаваць прыходзіцца многа, настойліва. І не толькі працаваць, а і вучыцца. Зараз я займаюся на трохгадовых курсах зоатэхветвучобы. Заняткі вядуцца пад кіраўніцтвам нашага саўгаснага ветэрынара ўрача Паканевіча Грыгорыя Уладзіміравіча, агранома Дзяўго Казіміра Міхайлавіча і зоатэхніка Зайцавай Аляксандры Фёдаравны.

За 1951 год я надаіла па 6 209 літраў ад кожнай каровы.

У пісьме беларускага народа да таварыша Сталіна я ўзяла на сябе абавязальства надаіць у 1952 годзе ад кожнай з даручаных мне 11-ці кароў па 6 500 літраў малака ў год.

За поўгоддзе я ўжо надаіла па 3 590 літраў малака ад кожнай каровы.

Дастойна сустрэну XIX з'езд ВКП(б), слова, дадзенае правадыру, выканаю. І гэта будзе маім пасільным укладам у агульную справу міру, за якую змагаюцца зараз працоўныя людзі ўсяго свету.

Ганна ПАУЛОВІЧ,
даярка саўгаса «Рось».

ФРАНЦУЗСКІЯ ЖАНЧЫНЫ Ў БАРАЦЬБЕ ЗА МІР

3. САВОСЦІНА.

У БАРАЦЬБЕ, якую вядзе народ Францыі ў абарону міру і нацыянальнай незалежнасці сваёй краіны, жанчыны прымаюць самы актыўны ўдзел.

Узначальвае гэтую барацьбу Саюз французскіх жанчын — масавая арганізацыя, створаная дэмакратычнымі жанчынамі Францыі ў барацьбе з нямецкімі акупантамі ў час другой сусветнай вайны. Саюз выступіў з гарачым заклікам да жанчын падтрымаць Зварот Сусветнага Савета Міру аб правядзенні збору подпісаў за заключэнне Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі. Жанчыны правялі шматлікія канферэнцыі і сходы, на якіх абмяркоўваліся важныя жыццёвыя праблемы. Работніцы і служачыя, сялянкі і хатнія гаспадыні прыходзілі да аднаго вываду: палепшаць жыццё магчыма толькі ва ўмовах міру. У цэхах і ўстановах, у дамах і кватэрах жанчыны збіраліся разам, каб выказаць сваё імкненне аб'яднацца ў абарону міру. Яны накіроўвалі ўраду і мясцовым уладам петыцыі, складалі «сшыткі патрабаванняў» і «сшыткі міру», у якіх выказалі сваю волю да міру. Актывісткі арганізавалі жаночыя камітэты барацьбы за мір, якія працуюць у цесным кантакце з агульнымі камітэтамі міру, дзе таксама ўдзельнічае шмат жанчын.

Велізарную работу праводзілі зборшчыцы подпісаў. Уваходзячы ў кожны дом па прынцыпу «з дзвярэй у дзверы», яны растлумачвалі жанчынам сэнс Звароту Сусветнага Савета Міру і пера-

конвалі іх ставіць подпісы за заключэнне Пакта Міру.

У часопісе «Французскія жанчыны» публікуюцца імёны многіх жанчын-зборшчыц подпісаў. Сярод іх пажылая французжанка Піё. Яна перанесла выпрабаванні двух сусветных войнаў. Яе словы гучаць пераканаўча і гнеўна. «Мы не павінны дапусціць новай сусветнай вайны». Піё сабрала звыш 20 000 подпісаў за мір. Парыжанка Оберы дзю Булей сабрала 6 200 подпісаў.

Шматлікія жаночыя дэлегацыі наведвалі шостую Генеральную Асамблею ААН, якая засядала ў Парыжы. Сярод дэлегатак былі і Піё і Оберы дзю Булей. Ад імя грамадзян, чые подпісы за мір яны сабралі, ад імя жанчын усяго свету французжанкі патрабавалі ад Асамблеі прыняць рашэнні, накіраваныя на ўмацаванне міру і дружбы паміж народамі.

Оберы дзю Булей наведвала савецкую дэлегацыю. «Цяпер, — сказала яна, — я прышла да вас, каб ад імя тых-жа 6 200 парыжан падзякаваць савецкую дэлегацыю і ўвесь савецкі народ за тую велізарную намаганні, якія ён прыкладае ў барацьбе за мір, за выратаванне чалавечтва ад жахаў новай вайны».

«Больш чым хто-небудзь іншы, — пісалі ў тую дні ў адрас савецкай дэлегацыі ў ААН маці з г. Нейі сюр Сен, — мы, жанчыны, даючы жыццё, змагаемся ўсімі нашымі сіламі, каб ахаваць існаванне і будучае нашых дзяцей. І паколькі нельга забяспечыць мір ва ўмовах, калі ад-

Карціна французскага мастака Жэра-ра Сэнжэра, якую правіцелі Францыі па ўказцы амерыканскіх імперыялістаў знялі з Мастацкай выстаўкі 1951 года. На карціне адлюстраваны адзін з эпізодаў барацьбы французскага народа за мір: жыхары Ніццы скідаюць у мора платформу для мятання снарадаў «Фау-2». Карціна называецца «14 лютага 1950 года ў Ніццы».

бываецца гонка ўзбраенняў, мы, выказваючы волю ўсіх жанчын Францыі і жанчын усяго свету, звяртаемся да вас з просьбай выпрацаваць умовы канчатковага раззбраення, што дазволіць нам жыць шчасліва, ва ўмовах міру ва ўсім свеце».

Гэтыя словы прасякнуты глыбокім імкненнем да міру, трывогай маці за лёс сваіх дзяцей.

Французскія жанчыны выступаюць за спыненне вайны ў Карэі, супроць прымянення бактэрыялагічнай зброі. Яны разглядаюць сваю барацьбу супроць каланіяльнай вайны ва В'етнаме, як неад'емную частку барацьбы за мір ва ўсім свеце. Саюз французскіх жанчын вядзе няспынную барацьбу за зварот французскіх салдат з В'етнама, за скарачэнне ваеннага бюджэта. Ва Францыі за апошняе дзесяцігоддзе не пабудавана ні адной школы, а на сродкі, якія выдаткоўваюцца на працягу толькі аднаго дня на вайну ва В'етнаме, можна пабудаваць 200 школ. Як іх нехапае дзецям працоўных!

За забарону атамнай і бактэрыялагічнай зброі, за скарачэнне ўзбраенняў і ваенных выдаткаў, за лепшыя ўмовы жыцця, за ўрад, які праводзіў-бы палітыку міру, — пад такімі лозунгамі адзначалі французскія жанчыны Міжнародны жаночы дзень 8 сакавіка 1952 года. Ва ўсіх дэпартаментых, гарадах і сельскіх мясцовасцях, рыхтуючыся да гэтага дня, жанчыны праводзілі «сходы мясцовых патрабаванняў», якія адлюстроўвалі патрабаванні ўсяго народа.

У Страсбургу сходы праводзіліся пад лозунгам барацьбы супроць узбраення Германіі, у Ла Рашэль — супроць ператварэння французскіх портаў у амерыканскія ваенныя базы. У Арль сялянкі пратэставалі супроць перасялення іх з родных, абжытых месц у сувязі з будаўніцтвам ваенных аб'ектаў. Не гледзячы на перашкоды, у гэтых сходах удзельнічалі жанчыны, незалежна ад сацыяльнага становішча, палітычнага або рэлігійнага пераконання. Усе яны пратэставалі супроць ваеннай падрыхтоўкі і амерыканскай акупацыі і рашуча заяўлялі, што хочуць міру і будучы змагацца за мір.

— Я прыехала ў Ла Рашэль, каб сказаць усім жанчынам, што толькі ў адзінстве мы зможам дабіцца стварэння ўрада, які будзе праводзіць палітыку міру. Наша агульная мэта — гэта мір, — заявіла пажылая жанчына, маці чатырох дзяцей, стаўшая ўдавой у першую сусветную вайну.

Барацьба за забарону атамнай і бактэрыялагічнай зброі, за раззбраенне, за стварэнне такога ўрада, які праводзіў-бы палітыку міру, была галоўнай праблемай, якая абмяркоўвалася на 4-м на-

цыянальным з'ездзе Саюза французскіх жанчын, які адбыўся ў пачатку чэрвеня гэтага года.

На з'езд прыбылі дэлегаткі з усіх канцоў краіны. У дакладзе «Аб барацьбе за выратаванне французскіх сем'яў ад галечы і вайны» і ў выступленнях дэлегатак падкрэслівалася неабходнасць ўзмацнення барацьбы супроць пагрозы новай сусветнай вайны. Удзельніцы з'езда адзінадушна пацвердзілі сваю рашучасць зрабіць усё, каб перашкодзіць падрыхтоўцы да вайны.

Дэлегатка з'езда, каталічка Франсуаза Леклерк, выражаючы волю да міру ўсіх працоўных жанчын Францыі, пратэстуючы супроць арышту Жака Дзюкло і ўзмацнення паліцэйскіх рэпрэсій, заявіла:

— Мы не дазволім ураду ізаляваць рабочы клас, ізаляваць камуністычную партыю, якія знаходзяцца ў першых радах барацьбы за мір. Мы поўны рашучасці ісці да канца ў гэтай барацьбе, не гледзячы ні на якія цяжкасці.

Сярод простых людзей Францыі ўсё ўзрастае ўсведамленне небяспекі пагрозы новай вайны і прыгнечання, якія нясе ім амерыканская ваенная акупацыя. Амерыканцы трымаюць сябе ва Францыі, як у заваяванай краіне. Яны ператвараюць палі ў аэрадромы для смертаносных самалётаў, усюды размяшчаюць склады з боепрыпасамі. Яны занялі самыя лепшыя гасцініцы, самыя прыгожыя дамы і кварталы. На з'ездзе было прынята пісьмо да амерыканскіх салдат. У пісьме гаворыцца:

«На сценах дамоў, на бруку вы сотні раз у дзень чытаеце: «Убірайцеся дамоў!». Пакуль ваша прысутнасць у нашай краіне цягне за сабой ганьбу, разарэнне і вайну, мы не перастанем гаварыць: «Убірайцеся вон!».

Гэты гнеўны пратэст маці і жанчын з'явіўся яшчэ адным папярэджаннем не-

навісным захопнікам, іх чумнаму генералу Рыджуэю і рэакцыйным правіцелям Францыі.

Старшынёй Саюза французскіх жанчын была ў чацверты раз выбрана Эжэні Катон, нязменны старшыня Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын, лаўрэат міжнароднай Сталінскай прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі».

У тыя дні, калі Саюз французскіх жанчын рыхтаваўся да свайго 4 кангрэса, дзве французскія жанчыны — Базек і Лягранж знялі з мачты, якая ўзвышаецца над рэйдам Брэста, сцяг амерыканскіх акупантаў і ўзнялі французскі сцяг. Яны былі арыштаваны і кінуты ў турму, але іншыя патрыёткі зноў спусцілі амерыканскі сцяг і зноў ўзнялі свой нацыянальны сцяг.

Жанчыны ведаюць, што палітыка вайны заўсёды суправаджаецца рэпрэсіямі, разгулам рэакцыі, галечай, таму вяліка іх імкненне і рашучасць да барацьбы за выкрыццё злачыннай палітыкі ўрада, за ўхіленне пагрозы новай вайны.

У час правядзення свайго 4-га з'езда Саюз французскіх жанчын і ўся дэмакратычная грамадскасць адзначалі міжнародны дзень абароны дзяцей. Жанчыны выступілі за правядзенне актыўных дзеянняў, каб патрабаваць ад урада крэдытаў на ажыццяўленне мерапрыемстваў у карысць дзяцей.

Шматлікія дэлегацыі, арганізаваныя камітэтам абароны дзяцей, накіроўваліся да мэраў, саветнікаў, дэпутатаў парламента і пратэставалі супроць скарачэння крэдытаў на сацыяльныя патрэбы і патрабавалі палепшання жылля, харчавання і адукацыі.

У імя шчасця дзяцей і лепшай будучыні ўсяго чалавецтва працоўныя жанчыны Францыі яшчэ цяжней згуртоўваюць свае рады пад вялікім сцягам барацьбы за мір.

Падарунак

Андрэй МАЛЫШКА

Там за даллю, дзе шляхі ў
тумане,
Дзе напалм пакінуў чорны
след,
Пяць жанок у горадзе
Пхеньяне
Вышывалі Сталіна партрэт.

Здабылі ў суровую гадзіну
Між баёў, пад поклічы гудкоў,
Лепшую карэйскую тканіну
І, як промні ясныя, шаўкоў.

Першая сказала: — Нам,
дарэчы,
Раздзяліць-бы працу. Па начах
Буду вышываць шаўкамі плечы,
Ён-жа свет трымае на плячах.

А другая кажа: — Буду ўзорам
Залатыя рукі вышываць,
Што людзей пазбавілі ад гора,
Што змаглі свабоду людзям
даць;

Што вядуць людзей да шчасця
й міру...

Трэцяя гаворыць ёй услед:
— Вышыю чало шаўкамі
шчыра,
Асвятляе ўвесь яно сусвет.

А чацвертая: — Я ўдзень і
ўночы,
І ў спакойны час, і ў грозны час,
Буду вышываць пяшчотна
вочы,
Тыя, што паўсюды бачаць нас.

Пятая шаўкамі значыць сцэжку,
Мары ўсе выказвае свае:
— Буду вышываць яго я
ўсмешку,
Праз яе нам сонейка ўстае.

Так за даллю, дзе шляхі ў
тумане,
Дзе напалм пакінуў чорны
след,
Пяць жанок у горадзе
Пхеньяне
Вышывалі Сталіна партрэт.

(З украінскай мовы пераклаў
Антон Бялёвіч)

Так распраўляюцца з прыхільнікамі міру паліцэйскія Парыжа. Нядаўна прэфект паліцыі Бейло ездзіў у ЗША «пераймаць вопыт» амерыканскіх гестапаўцаў. На фото — арышт удзельнікаў дэманстрацыі парыжскіх працоўных.

Здымак з чэхаславацкага часопіса «Святло ў вобразах».

ПЕРШАЕ верасня!

У гэты дзень нават мы, дарослыя людзі, якія даўно ўжо вышлі з-за школьнае парты, не можам роўнадушна прайсці паўз школу, не ўспомніўшы свайго дзяцінства і не падаваўшыся на тых, хто на ўзросту даводзіцца нам сынамі і дочкамі, а каму і ўнукамі. І няхай сабе ў гэты дзень чужы сын ці дачка ідзе ў першы клас з велізарным букетам кветак, падрыхтаваным клапатліваю маці, якая ад радасці і гордасці за першыя школьныя крокі свайго дзіцяці не прыкметна са шчакі слязінку змахнула, мы ўсёроўна азірнемся некалькі раз услед яму, такому сталаму і важнаму, і шчырай цёплай усмешкай таксама праводзім яго ў гэтую незвычайную, поўную неведомых яму таямніц дарогу...

Яшчэ здалёк паказваецца на ўзгорку беларужовы двухпавярховы будынак, да якога з розных канцоў спяшаюць групамі дзеці. Сярод іх і зусім маленькія, яшчэ нясмелыя і нялоўкія першакласнікі, з даволі важкімі, да самай зямлі, партфелямі, і моцна ўпэўненыя ў сабе і ў жыццёвых справах людзі, якія скончылі ўжо класы па чатыры і перакročылі мяжу ў сярэднюю школу. З імі ідуць і больш сталыя, ужо юнакі і дзяўчаты — дзевяці- і дзесяцікласнікі.

На фасадзе каменнага будынка стаіць лічба 1952 — год збудавання. Ніжэй на шыльдзе: «Самахвалавіцкая сярэдняя школа».

Самахвалавіцкая дзесяцігодка раней размяшчалася ў чатырох невялічкіх, слаба прыстасаваных пад школу будынках. Аб новай школе з светлымі класамі і вялікімі вокнамі, з прасторнымі калідорамі і лабараторыямі марылі тут і настаўнікі і вучні.

Яшчэ 30 жніўня сталары забівалі апошнія цвікі, а маляры клалі пэндзлем апошнія мазкі. Да позняга вечару не разыходзіліся настаўнікі і вучні, прыводзілі ўсё ў парадак: расстаўлялі мэбду, развешвалі партрэты і дапаможнікі.

Новая беларуская сярэдняя школа ў сяле Малатковічы Жабчыцкага раёна Пінскай вобласці.

Фото К. Якубовіча.

31-га жніўня новая Самахвалавіцкая дзесяцігодка была прынята дзяржаўнай камісіяй.

Яшчэ чутны запах свежай фарбы, яшчэ ў настаўніцкай і класах вее холадам нядаўняй пустэчы нежылога будынка, а ўжо на перапынках так задорна звяняць дзіцячыя і юнацкія галасы, што на сэрцы адразу робіцца цёпла-цёпла, быццам не верасень, а звонкі майскі дзень уварваўся ў школу, сагрэў яе і асвятліў усё гарачым вясновым промнем. 560 вучняў Самахвалавіцкай сярэдняй школы складаюць 18 класаў-камплектаў, якія займаюцца ў дзве змены. З імі працуе настаўніцкі калектыў з 25 чалавек, 12 з іх маюць закончаную вышэйшую, а ўсе астатнія — закончаную сярэднюю адукацыю.

Мы стаім на дварэ і любуемся новай дзесяцігодкай. Завуч Якаў Грыгор'евіч Жукоўскі з задавальненнем гаворыць:

— Выдатную форму мы зараз маем. Толькі зместам належным застаецца запоўніць яе. — Крыху падумаўшы, ён весела заяўляе: — Але запоўнім: матэрыял і майстроў для гэтага маем добрых.

Ён з захапленнем расказвае аб сваіх леташніх выпускніках. Куды толькі ні падаўся народ: двое пайшлі ў медінстытут, трое — у педагагічны, многія вучацца ў політэхнічным, у інстытуце замежных моў, у афіцэрскай школе.

Сёле-а дзесяты клас удвая большы леташняга. Дваццаць восем чалавек атрымаюць наступнай вясной атэстат сталасці.

— Спадзяемся, што нашы выпускнікі і на гэты раз не падвядуць. Комсамольцы-выдатнікі вучобы Канстанцін Казей, Сяргей Сяргейчык — сакратар комсамольскага камітэта, Ліна

Брэшчык, Соф'я Гладкая, Вячаслаў Янкоўскі, можна сказаць, уваходзяць у наш школьны «залаты фонд»...

З гэтага «фонда» некалі вышлі, атрымалі вышэйшую адукацыю і зараз працуюць у школе, якая іх выхавала, Мар'я Паўлаўна Плашчынская — выкладчыца рускай мовы і літаратуры і Мар'я Афанасьеўна Дзядзюля — географ. Вось ужо 35 год працуюць у Самахвалавіцкай школе і беражліва, нібы маладыя ўсходы, даглядаюць і выхоўваюць адно за другім пакаленні школьнікаў вопытны педагог і біёлаг Платон Нікіфаравіч Ламака і яго жонка Елізавета Антоінаўна Ламака — настаўніца малодшых класаў.

Колькі пісем атрымліваюць, з якой радасцю сустракаюцца зараз яны з інжынерамі, лётчыкамі, урачамі, геалагамі — колішнімі сваімі выхаванцамі, сярод якіх адзін лаўрэат Сталінскай прэміі.

Вялікай любоўю сярод вучняў і ўсяго насельніцтва карыстаецца фізік Мар'я Міхайлаўна Шкода — лепшы агітатар у калгасе, ініцыятар усяго новага, сардэчны, вялікай душы, культуры і ведаў чалавек. Мар'я Міхайлаўна кіруе гуртком юных тэхнікаў, гуртком сувязі і аўтасправы. І хоць яна многа занята ў школе, аднак знаходзіць час пагутарыць на полі з калгаснікамі, зайсці ў свіран, пабываць на фермах і ўсюды раскажаць пра газетныя навіны, даць разумную парад, выслухаць скаргу, дапамагчы ў ёй разабрацца.

Самахвалавіцкая школа штогод папаўняецца новымі кадрамі з вышэйшых навучальных устаноў.

У гэтым годзе прышлі сюды матэматык Эсфір Ільінічна Вайнштэйн — выпускніца Маладзечанскага настаўніцкага інстытута і біёлаг Валянціна Іосіфаўна Хадкоўская.

У маладых настаўніц яшчэ малы педагогічны вопыт, але яны поўны таго свяшчэннага гарэння, без якога не можа быць сапраўднага выхавання. Гэта відаць хоць-бы з таго, як клапаціліва сочаць яны на кожным перапынку за сваімі класамі, кіраўнікамі якіх з'яўляюцца. Маладых настаўніц хвалюе ўсё: і паводзіны, і знешні выгляд, і настрой вучняў іх класаў.

Школа ўстанавіла цвёрды парадак: усе вучні павінны з'яўляцца на заняткі акуратна апранутымі і падстрыжанымі. Віноўных накіроўваюць дадому прывесці сябе ў парадак. Прыемна было чуць усхваляваную просьбу настаўніцы Валянціны Іосіфаўны:

— Мар'я Паўлаўна, калі ласка, не адпраўляйце маіх вучняў з урока. Некалькі чалавек прышлі не падстрыжаныя, але яны-ж у мяне навічкі. Яны мне абяцалі, што заўтра падстрыгуцца.

Гэтая, здавалася-б, дробязная деталь характарызуе маладую настаўніцу, як клапацілівага выхавальца, якога хваляюць і непакояць усе бакі яго шматграннай педагогічнай працы.

...Мы наведалі ўрок савецкай літаратуры ў 10-м класе. Заканчваючы ўступную гутарку, выкладчык Якаў Андрэевіч Жукоўскі звярнуўся да вучняў:

— Цэнтральным вобразам нашай савецкай літаратуры, самай ідэйнай і самай перадавой у свеце, з'яўляецца новы герой — чалавек працы: рабочы, калгаснік, салдат міру, жыццёвая мэта якога — мірная стваральная праца на карысць усяго працоўнага чалавецтва. У імя гэтай мэты і жывем мы ўсе, савецкія людзі. Гэтай звыскароднай мэце павінна будзе аддаць усе свае сілы і веды самая шчаслівая ў свеце савецкая моладзь, для якой партыя і ўрад шырока адчынілі дзверы ў будучыню.

Нашай моладзі сапраўды можна пазайздросціць. Які бязмежны прастор, якія магчымасці адчынены перад ёй!

Е. НАТАЛЫНА.

У нашай краіне штогод выпускаюцца мільённымі тыражамі падручнікі для школьнікаў.

На здымку: у кніжным кіёску 2-й жаночай сярэдняй школы горада Брэста. Злева — вучаніца восьмага класа Раіса Беразоўская набывае падручнікі.

Фото В. Германа
(Фотакроніка БелТА)

ДЗЯРЖАЎНАЯ Трэцьякоўская Галерэя

(Да 60-годдзя са дня адкрыцця)

О. БАРАВІК

У 1856 годзе П. М. Трэцьякоў купіў першую рускую карціну — «Спакуса» Шыльдэра, якая з'явілася як-бы родапачынальнай калекцыі Дзяржаўнай Трэцьякоўскай галерэі.

Паступова «Трэцьякоўка» становіцца буйнейшай скарбніцай выдатных твораў жывапісу, скульптуры і графікі, пачынаючы з XI стагоддзя і да нашых дзён.

У васьмідзесятых гадах П. М. Трэцьякоў зрабіў сваю карцінную галерэю даступнай для грамадскага агляду. У 1892 годзе ён перадаў галерэю гораду Маскве, а сам стаў яе нажыццёвым апекуном.

Творы рускіх мастакоў, сабраныя ў галерэі, прасякнуты глыбокай праўдай жыцця, любоўю да народа. Яшчэ ў дарэволюцыйны час яны рабілі вялікае ўздзеянне на развіццё грамадскай свядомасці. Але толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі галерэя ператварылася ў сапраўдны цэнтральны музей дарэволюцыйнага і савецкага выяўленчага мастацтва.

Спецыяльнай пастановай Савета Народных Камісараў ад 3 чэрвеня 1918 года за подпісам В. І. Леніна Трэцьякоўская галерэя была нацыяналізавана і ўвайшла ў сетку агульнадзяржаўных музеяў.

Яна стала не проста хавальнікам твораў мастацтва — у ёй вядзецца шырокая палітыка-выхаваўчая і навукова-даследчая работа (лекцыі, навуковыя канферэнцыі, тэматыч-

Манумент таварыша Сталіна каля ўваходу ў Трэцьякоўскую галерэю.

ныя і персанальныя выстаўкі). Выключнае значэнне набылі калектыўныя наведванні, групавыя экскурсіі.

Сабраныя ў галерэі помнікі старажытна-рускага мастацтва (архітэктуры, сцэнапісу, іконапісу, мініятуры, скульптуры, разьбы, вышыўкі, ювелірнага майстэрства) сведчаць аб высокай культуры старажытнай Русі. Выдатныя мастацкія вартасці гэтых помнікаў робяць іх каштоўнейшым укладам у сусветнае мастацтва.

XVIII стагоддзе багата цэлым радам імён выдатных парт-

П. А. Федотаў. «Сватаўство маёра».

В. Г. Пероў. «Пахаванне селяніна».

М. В. Несцераў. «Скульптар Мухіна».

рэтыстаў: А. П. Антропаў (1716 — 1795), Ф. С. Рокатаў (1735 — 1808), Д. Г. Левіцкі (1735 — 1822), В. Л. Баравікоўскі (1757 — 1825), скульптар Ф. І. Шубін (1740 — 1805) і рад іншых. Першым вялікім рускім майстрам XVIII стагоддзя, які працаваў у галіне партрэта, быў І. Нікіцін. Партрэты гэтых майстроў лішні раз сведчаць аб тым, што рускі партрэтны жывапіс быў сярод лепшых у сусветным мастацтве.

Вялікі мастацкі ўздым пачатку XIX стагоддзя, выкліканы Айчыннай вайной 1812 г. і разгромам Напалеона, адыграў велізарную ролю ва ўзмацненні рускай нацыянальнай самасвядомасці. У мастацтве ўзнікае рад твораў з патрыятычнай тэматыкай, мастакі часцей пішуць карціны з рускай рэчаіснасці. Цікаваць да чалавечай асобы, да рускай прыроды, да жыцця роднага народа ярка выявілася ў творах О. А. Кіпрэнскага (1782 — 1856), В. А. Трапініна (1776 — 1857), А. Г. Венецыянава (1770 — 1847) і інш.

Творчасць П. Федотава (1816 — 1852), які ўвайшоў у гісторыю рускага жывапісу як сапраўдны наватар, вельмі поўна паказана ў галерэі. «Сватаўство маёра», «Свежы кавалер», «Снеданне арыстакрата», «Удовушка», сцэны з быту купецтва, чыноўніцтва, ваеннага асяроддзя адлюстроўваюць рэальную рэчаіснасць, якая акружала мастака.

З асаблівай паўнатай сабраны ў галерэі творы мастакоў другой паловы XIX стагоддзя і галоўным чынам тых, творчасць якіх цесна звязана з рэвалюцыйна-дэмакратычным уздымам у рускім прамадстве гэтага часу. В. Г. Пероў, І. Н. Крамскі, І. Е. Рэпін, В. І. Сурыкаў прадстаўлены ў галерэі асноўнымі сваімі творамі.

У карцінах Перова (1833 — 1882) — «Пропаведзь на сяле», «Крэсны ход на вялікадні», «Пахаванне селяніна», «Чаепіцце ў Мыцінчах», «Ля апошняй карчмы» — з асаблівай выразнасцю і мастацкай пераканаўчасцю выразіліся тыя рысы, якія ўласцівы былі прагрэсіўнаму рэаліс-ычнаму мастацтву 60-х гадоў, цесна звязанаму з кругам ідэй рэвалюцыйнай сялянскай дэмакратыі, у першую чаргу Н. Г. Чэрнышэўскага. Мастак у гэтых карцінах выступае ў якасці выкрывальніка сучасных яму грамадскіх парадкаў, з гарачым пачуццём паказвае жыццё працоўнага і эксплуатаемага народа.

З дзіцячых гадоў нам вядома карціна Перова «Паха-

ванне селяніна». Глыбокім жалем, гнеўным абвінавачаннем рускаму самаўладству гучыць гэтае скромнае па фарбах палатно. Суровы зімовы пейзаж. Худы конік вязе санкі з труной; на санках размясцілася сялянская сям'я, якая хавае свайго кармільца. Да труны прытулілася дзяўчынка з недзіцячым жалем у вачах; хлопчык схіліўся да маці і задрамаў. Твару маці не відаць, але колькі гора ў яе сагнутых плячах, якая страшэнная галеча, якое адзіноцтва навалілася на гэтыя плечы.

Наколькі была бяспраўнай жанчына ў чорныя гады царскага самаўладства, красамоўна расказвае карціна Пукірэва «Няроўны шлюб». Юная, чыстая, прыгожая дзяўчына з беднай сям'і ўступае ў шлюб з глыбокім старым, багатым і саноўным. Праданая бацькамі па разліку, заплаканая і ня-

В. В. Пукірэў. «Няроўны шлюб».

В. М. Максімаў «Сямейны раздзел».

В. А. Сероў. «Партрэт Ермолавай».

шчасная ў багатым шлюбным убранні стаіць яна перад свяшчэннікам. Што абядае ёй у будучым гэты агідны шлюб?

Вялікае месца ў экспазіцыі галерэі займаюць работы Ільі Ефімавіча Рэпіна (1844 — 1930). Найбольшая колькасць карцін гэтага выдатнейшага рускага мастака сабрана іменна ў Трэцьякоўскай галерэі. Мастацкая спадчына Рэпіна, прадстаўленая ў галерэі з такой паўнатай, дае магчымасць вывучаць творчасць гэтага геніяльнага мастака, шматгранны талент якога праявіўся ва ўсіх жанрах. Тут і цыкл яго карцін, прысвечаных непасрэднаму адлюстраванню рэвалюцыйнага руху: «Пад канвоём»,

«Арышт прапагандыста», «Не чакалі», «Адмаўленне ад споведзі». Тут і яго вядомая карціна «Крэсны ход у Курскай губерні», дзе з вялікай мастацкай аб'ектыўнасцю паказана аблічча сучаснай Рэпіну рускай вёскі. Калекцыя рэпінскіх твораў завяршаецца серыяй партрэтаў, выдатных па псіхалагічнай глыбіні і мастацкаму майстэрству.

Побач з І. Е. Рэпіным павінен быць названы В. І. Сурыкаў (1848 — 1916), найвялікшы рускі гістарычны жывапісец. У сваіх палотнах: «Раніца стралецкага пакарання», «Баярыня Марозава», «Меншыкаў у Бярозаве» — ён з выдатнай пераканаўчасцю стварае эпізоды з мінулага рускага народа. Усякі, хто наведаў галерэю хоць-бы адзін раз, пом-

І. Е. Рэпін. «Не чакалі».

ніць гэтыя карціны, у якіх з велізарнай глыбінёй перададзены гістарычны змест.

Жывая творчая цікавасць да рускай рэчаіснасці знайшла сваё выражэнне і ў шырокім развіцці пейзажнага жывапісу. А. К. Саўрасаў (1830 — 1897), Ф. А. Васільеў (1850 — 1873), В. Д. Паленаў (1844 — 1927), І. І. Левітан (1861 — 1900) і цэлы рад іншых мастакоў-пейзажыстаў з вялікай прастатой і шчырасцю паказалі характэрна і веліч роднай рускай прыроды. Іх пейзажы, пранікнутыя глыбокім зместам, выклікаюць вялікае пачуццё любові да Радзімы.

Невычэрпны спіс імён рускіх мастакоў, якія прынеслі сусветную славу рускаму мастацтву і з'яўляюцца нацыянальнай гордасцю рускага народа.

Аб дасягненнях нашых савецкіх мастакоў яркае ўяўленне дае раздзел савецкага мастацтва.

Цэнтральнае месца ў творчасці нашых майстроў займае жыццё і дзейнасць тварцоў новага свету — Леніна і Сталіна.

Перад уваходам у залы Дзяржаўнай Трэцьякоўскай галерэі наведвальнік бачыць манументальную скульптуру правадыра народаў таварыша Сталіна, выкананую С. Д. Меркуравым (1881 — 1952).

І. І. Шышкін. «Жыта».

Н. А. Андрэеў (1873 — 1932) стварыў цыкл скульптур, прысвечаных В. І. Леніну. Над гэтым цыклам скульптар працаваў 12 год. У яго аснову ляглі замалёўкі і скульптурныя эскізы, зробленыя з натуры. Бачачы геніяльнага чалавека і правадыра на паседжаннях, у час выступленняў, у кабінёце, за работай, Андрэеў па-майстэрску перадаў выраз твару, позы, жэсты В. І. Леніна.

У галерэі знаходзяцца вядомыя карціны «Ленін у Смольным» І. І. Бродскага (1883 — 1939), «Партрэт таварыша Сталіна» А. М. Герасімава, цэлы рад работ іншых савецкіх мастакоў на гэтую невычэрпную тэму.

Аддзел савецкага мастацтва няспынна папаўняецца. Тут сабраны лепшыя творы савецкіх мастакоў, у тым ліку работы, за якія прысуджаны Сталінскія прэміі. Сярод іх — палотны, якія адлюстроўваюць слаўныя старонкі гісторыі рэвалюцыйнага руху, грамадзянскай вайны, стваральнага пафаса першых сталінскіх пяцігодак, гераічнай барацьбы савецкага народа з фашысцкімі захопнікамі, плённай працы савецкіх людзей у горадзе і вёсцы ў пасляваенныя гады, вобразы лепшых нашых людзей — слаўных будаўнікоў камунізма.

ТЭАТР ІМЯ ЛЕНІНСКАГА КОМСАМОЛА

Я. РАМАНОВІЧ

СЯРОД драматычных тэатраў рэспублікі сталае месца займае дзяржаўны драматычны тэатр імя Ленінскага комсамола Беларусі. Не гледзячы на сваю маладосць, тэатр, заснаваны ў 1946 годзе ў горадзе Брэсце, набыў ужо шырокую вядомасць і любоў у гледачоў. Папулярнасць тэатру здабылі яго акторы, у большасці выхаванцы Маскоўскага тэатральнага вучылішча.

Тэатр носіць ганаровае імя Ленінскага комсамола, але ён не з'яўляецца тэатрам толькі для моладзі. У яго рэпертуары — п'есы і спектаклі для гледачоў усіх узростаў.

Генеральнай тэмай яго рэпертуара з'яўляецца гісторыя маладога чалавека ў мінулым і сучаснасці. Найбольш ярка яна выяўлена ў п'есе І. Папова «Сям'я».

Рэвалюцыйная дзейнасць вялікага правадыра і настаўніка ўсяго працоўнага чалавецтва Владзіміра Ільіча Леніна пачынаецца з яго юнацкіх год. У п'есе «Сям'я» вельмі пераканаўча паказана, як паступова, пад уплывам жыцця і класвай барацьбы, ва ўмовах нікалаеўскага царскага рэжыму фарміруецца рэвалюцыйная свядомасць генія рускай рэвалюцыі. Тэатр любоўна паказваў са сцэны яскравыя малюнкi з жыцця і дзейнасці Владзіміра Ільіча. У гэтым вялікай ідэйнай і мастацкай сілы спектаклі, побач з дасканалым выкананнем артыстам І. Панаевым ролі маладога Леніна, глыбока хваляе гледача заслужаная артыстка рэспублікі А. Качаткова таленавітым выкананнем ролі маці Владзіміра Ільіча — Марыі Александрэўны.

Сёлета на гастролях у Мінску тэатр паказаў свой новы спектакль аб гісторыі маладога чалавека ў перыяд Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і грама-

Артыстка Т. Канавалава ў ролі Наташы Логінавай з п'есы Б. Гарбатава «Юнацтва бацькоў».

дзянскай вайны. Гэты спектакль, пастаўлены маладым рэжысёрам тэатра заслужаным артыстам БССР Г. Волкавым па п'есе Б. Гарбатава «Юнацтва бацькоў», мае вельмі важнае прызначэнне для творчага аблічча самога тэатра. У ім мастацкімі сродкамі паказваецца, як фарміраваўся Ленінскі комсамол, як у дружным калектыве выходзіліся савецкія юнакі, як,

не шкадуючы свайго маладога жыцця, змагаліся яны за шчасце і светлую будучыню Радзімы. У спектаклі расказваецца аб сустрэчы ў комсамоле простага рабочага хлопца Антона з дзяўчынай з інтэлігентнай сям'і Наташай Логінавай, аб іх каханні і баявой славе ў часе жорсткай барацьбы з белгвардзейцамі. Артысты Б. Канцадалаў і Т. Канавалава стварылі надзвычай прайздзівя і прыкрасныя вобразы савецкіх юнакоў.

Побач з гэтым спектаклем аб маладых байцах рэвалюцыі тэатр паставіў п'есу К. Трэнёва «Любоў Яравая». У гэтым сцэнічным палатне з гісторыі грамадзянскай вайны глыбока раскрываюцца характары рускіх людзей, становленне іх рэвалюцыйнай свядомасці ў жорсткай барацьбе з контррэвалюцыяй. У вобразе Любоўі Яравой, якую вельмі пранікнёна выконвае А. Качаткова, мы бачым простую рускую жанчыну, вясковую настаўніцу, якая можа моцна кахаць чалавека, калі ён гэтага варты, і яшчэ мацней ненавідзець, калі ён становіцца ворагам народа.

Сярод п'ес, якія адлюстроўваюць сёнешні дзень нашай Радзімы, добрым поспехам карыстаецца п'еса лаўрэата Сталінскай прэміі Н. Раманава «Вяселле з пасагам». Напісаная жывой народнай мовай, поўная гумару і вясёлых камедыйных сітуацый, п'еса «Вяселле з пасагам» у той-жа час ярка адлюстроўвае жыццё сучаснай калгаснай вёскі і яе людзей, якія ўпарта змагаюцца за ўкараненне перадавых метадаў працы і аграмаічнай навукі ў развіццё сельскай гаспадаркі.

Сярод жаночых вобразаў цэнтральнае месца займае калгасны брыгадзір Воль-

Злева: артыстка С. Іванова ў ролі Анны Карэнінай.
Справа: сцэна са спектакля Я. Райніса «Вей, вецярок» у пастаноўцы тэатра імя Ленінскага комсамола Беларусі.

Фото І. Салавейчыка

га Сцяпанавы. У гэтай дзяўчыны яскрава выяўлены элементы новага, савецкага характару. Вольга — гордая і незалежная як у працы, так і ў сваіх пачуццях да каханага чалавека.

У выкананні актрысы Г. Заранок вобраз Вольгі знаходзіць вельмі яркія і сакавітыя фарбы. Перад глядачом узнікае жывы і дзейсны характар перадавой жанчыны калгаснай вёскі. Шчыра гучаць у Г. Заранок камедыйныя элементы ў характары Вольгі, што вельмі спрыяе ажыўленню спектакля, яго жыццерадаснай аснове.

Трэба сказаць, што тэатр імя Ленінскага комсамола Беларусі больш моцны ў паказе п'ес савецкіх аўтараў. Слабей гучаць творы класічныя. Так, таленавітай актрысе С. Івановай не ўдаецца ўзняць асабістую драму Анны Карэнінай да вышыні сацыяльнай драмы, бо ў спектаклі па-сапраўднаму не паказана тагочаснае вышэйшае пецярбургскае грамадства, супроць бяздушных законаў якога і выступае Анна.

Тое-ж самае трэба сказаць і пра спектакль «Навальніца» А. Остроўскага. У ім таксама не створана «цёмнае царства» звярыных законаў купецкага ламастрою. Таму ні Анне Карэнінай, ні Кацярыне няма з кім змагацца; іх пакуты і самаахвярнасць не гучаць гнеўным пратэстам рускай жанчыны супроць прымусу, свавольства і дзікай маралі эксплуатацыйных класаў, ператвараюшых жанчыну ў нявольніцу грамадскіх укладаў.

З літаратуры брацкіх саюзных рэспублік найбольшага поспеху тэатр дабіўся ў спектаклі «Вей, вецярок». Пастаўлены галоўным рэжысёрам тэатра А. Міронскім гэты глыбока паэтычны твор класіка латышскай літаратуры, друга і саратніка Янкі Купалы Яна Райніса знайшоў глыбокае і высокае мастацкае ажыццяўленне ў спектаклі. І тут, як і ў спектаклі «Юнацтва бацькоў», вельмі спрыяе поспеху пастаноўкі пранікнёнае і ўзнёслае выкананне артыстамі Т. Канавалавай і Б. Канцадалавым асноўных ролей спектакля: маладой дзяўчыны Барбы і закаханага ў яе адважнага юнака Улдуса. Трагічны лёс гэтай маладой закаханай пары абумоўлены жорсткім кулацкім укладам жыцця старой дарэволюцыйнай латышскай вёскі. Тэатр вельмі яскрава даносіць да глядача сацыяльную тэму і паэтычнае характарства гэтага твора.

Увогуле аб тэатры імя Ленінскага комсамола Беларусі можна сказаць, што ён вельмі шпарка расце і паспяхова развіваецца. Перад ім стаяць цікавыя творчыя задачы — быць тэатрам баявой палітычнай тэмы, сацыяльна глыбокага, гістарычна прайдзівага адлюстравання жыцця, настойлівым у сваіх сцэнічных пошуках і тэатральна яркім у мастацкім выяўленні твораў. Больш увагі тэатр павінен удзяліць беларускай драматургіі, якая адлюстроўвае барацьбу нашага народа за пабудову камуністычнага грамадства, паказвае савецкіх людзей, іх жыццё і працоўныя поспехі.

Тэатру варта часцей выязджаць на гастролі.

Няма сумнення ў тым, што таленавітыя калектывы тэатра імя Ленінскага комсамола Беларусі паставяць яшчэ шмат новых спектакляў, якія будуць радаваць савецкага глядача, натхняць яго на новыя працоўныя подзвігі.

Па БССР

На здымку: група вучняў Мінскай аднагадовай школы плодагароднінаводаў на практычных занятках. У цэнтры — выкладчык І. І. Арцёменка.

Фото В. Отэра
(Фотакроніка БелТА)

МІНСКАЕ ВАДАСХОВІШЧА

У гэтым годзе пачынаецца будаўніцтва Мінскага вадасховішча. Яно будзе пабудавана ў раёне Заслаўля, Здановіч, Ратамкі і Сёмкава гарадка. Будзецца плаціна даўжынёй больш 800 метраў. З дапамогай плаціны збяруць туды вадзю з вярхоўяў ракі Свіслачы і яе прытокаў. Вадасховішча будзе мець плошчу ў 34 квадратных кіламетры і глыбіню ў 5—8 метраў. Будаўніцтва разлічана на два гады, пачынаючы з бягучага.

Стварэнне вадасховішча на балотным масіве ўрочышча Ганалес дазволіць рэгуляваць водны рэжым Свіслачы, павысіць яе ўзровень.

Калгасы Пінскага раёна здаюць збожжа дзяржаве. На здымку: абоз з калгасаў імя Сталіна, імя Горкага накіроўваецца на базу «Заготзбожжа».
Фото К. Якубовіча.

Дзіцячыя яслі № 4 пры магілёўскай швейнай фабрыцы імя Валадарскага. На здымку: работніца фабрыкі Е. Алейнікава з сынам Алегам, загадчыца ясляў В. Валовік і няня Н. Расінская.

Фото А. Дзітлава

XV олімпійскія ігры

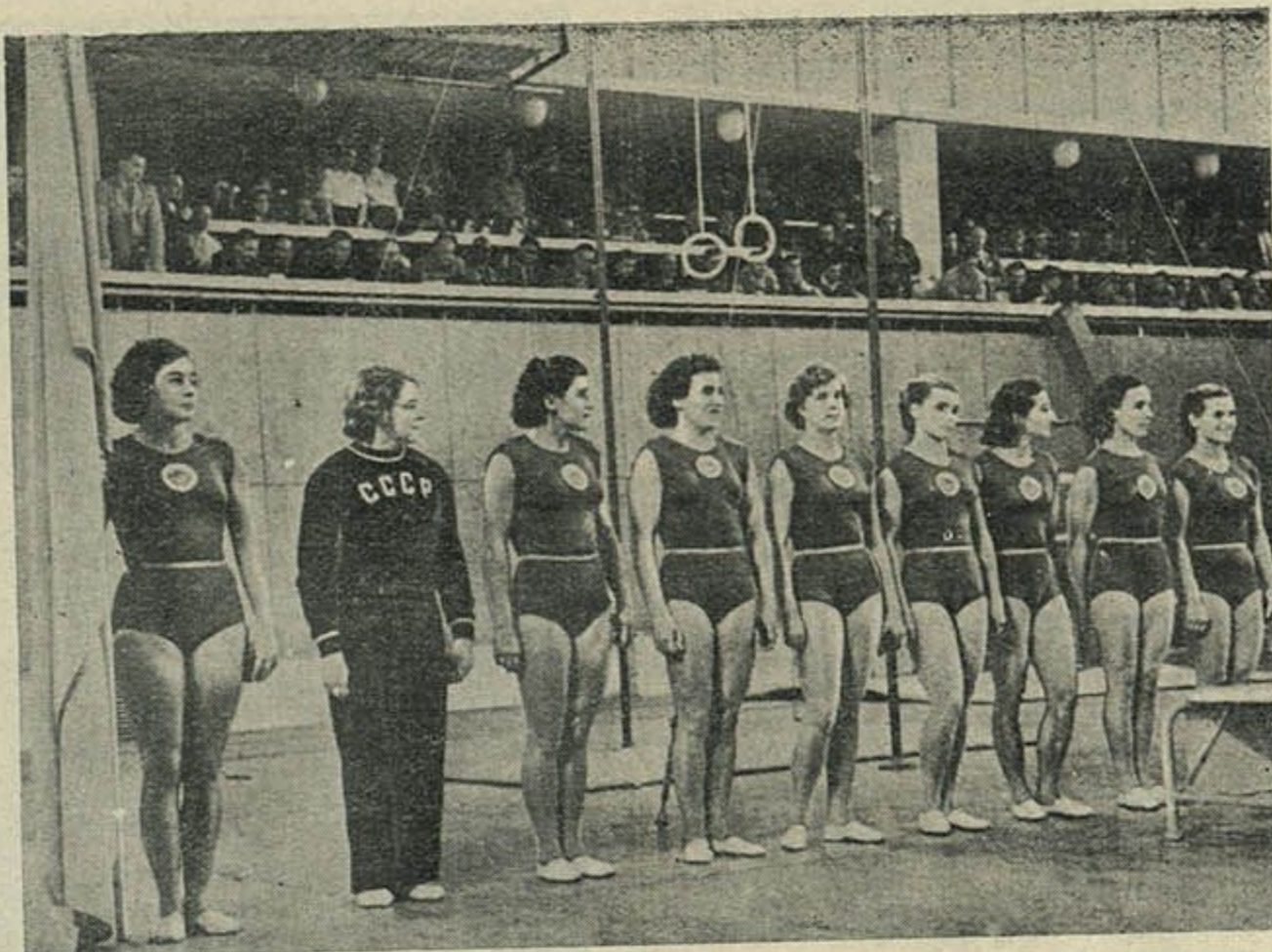
М. БАРЫСАУ

А ДЗІН РАЗ у чатыры гады, кожны вісакосны год, наладжваюцца міжнародныя спартыўныя спаборніцтвы — алімпійскія ігры. Гэтыя ігры праводзяцца па прыкладу старажытнагрэчаскіх алімпіяд. Як вядома, у старажытнай Грэцыі пастаянна праводзіліся вялікія спартыўныя святы. Характэрна, што ўжо тады алімпійскія спаборніцтвы былі святамі міру, дружбы. У выпадку вайны паміж грэчаскімі дзяржавамі аб'яўлялася «свяшчэннае перамір'е»: звон зброі супярэчыў духу алімпійскіх іграў. Правядзенне такіх іграў спынілася больш 16 стагоддзяў таму назад.

І толькі ў канцы XIX стагоддзя па ініцыятыве французскага педагога П'ера дэ Кубертэна, які ўнёс прапанову аднавіць правядзенне алімпійскіх іграў, зноў сталі праводзіцца традыцыйныя міжнародныя спаборніцтвы. У 1894 годзе на кангрэсе ў Парыжы была прынята прапанова П'ера дэ Кубертэна, а ў 1896 годзе ў Грэцыі на рэканструяваным стадыёне ў Афінах былі праведзены першыя алімпійскія ігры сучаснага цыкла.

У 1952 годзе ў сталіцы Фінляндыі — Хельсінкі адбыліся XV алімпійскія ігры. Гэта былі самыя буйныя міжнародныя спаборніцтвы за ўсю гісторыю іграў. Каля 7 000 спартсменаў, прадстаўляўшых 70 краін свету, заваёўвалі першынства ў розных відах спорту.

Сёлета ў алімпійскіх іграх упершыню прынялі ўдзел спартсмены Савецкага Саюза. Удзел савецкіх спартсменаў выклікаў велізарную цікавасць да алімпійскіх іграў ва ўсіх кутках зямнога шара. Пасланцы краіны пераможца сацыялізма, савецкія спартсмены ўнеслі ў спаборніцтвы дух сумленнай спартыўнай барацьбы, дружбы паміж удзельнікамі. Не глядзячы на намаганні падпальшчыкаў вайны, на беспардонную

XV міжнародныя алімпійскія ігры ў г. Хельсінкі (Фінляндыя). На здымку: каманда гімнасток СССР у спартыўным зале Месухалі перад урачыстым уручэннем залатых медалей. Злева направа: Г. Мінаічава, трэнер каманды Т. Каменская, М. Джугель, Е. Калінчук, Г. Шамрай, П. Данілава, М. Гарахоўская, Г. Урбановіч, Н. Бачарова.

Фото В. Савасцянава
(Фотахроніка ТАСС)

хлусню прадажнага буржуазнага друку, XV алімпійскія ігры прайшлі пад знакам умацавання супрацоўніцтва паміж спартсменамі розных краін, умацавання справы міру і дружбы паміж народамі.

XV алімпійскія ігры, як ніколі, прайшлі ў вострай спартыўнай барацьбе, адрозніваліся высокім узроўнем спартыўнага майстэрства.

19 ліпеня 1952 года а першай гадзіне дня выдатны фінскі спартсмен Пааво Нурмі, неаднаразовы рэкардсмен свету і алімпійскі чэмпіён 1920 — 1928 гг., трымаючы высока над галавой традыцыйны алімпійскі факел, узбег на стадыён і запаліў полымя ў свяцільні і ў вялікай чашы на 22-павярховай вежы стадыёна. Пачаліся спаборніцтвы. Алімпійскі агонь не згасаў да канца іграў, гэтак сама як ні на хвіліну на працягу 16 дзён не згасала вострая барацьба на бегавых і водных дарожках, у лёгкаатлетычных сектарах і на футбольных палях, у залах, дзе спаборнічалі баскетбалісты, баксёры, гімнасты, барцы.

У часць адкрыцця алімпійскіх іграў на стадыёне ў паветра былі выпушчаны сотні белых галубоў, якія сімвалізавалі ідэю міру і дружбы паміж народамі. Над стадыёнам развіваліся дзяржаўныя сцягі краін, спартсмены якіх удзельнічалі ў іграх. На асобнай мадэлі развівалася беласе палотнішча з пяццю рознакаляровымі пераплеценымі кольца-

мі — сімвал брацтва ўсяго чалавецтва пяці частак зямнога шара.

У праграму XV алімпійскіх іграў уваходзілі спаборніцтвы па наступных відах спорту: лёгкай атлетыцы, гімнастыцы, класічнай і вольнай барацьбе, боксу, цяжкай атлетыцы, баскетболу, футболу, стралковаму спорту, плаванню, прыжках у ваду, воднаму пола, акадэмічнай і байдарачнай грэблі, веласіпеднаму спорту, фехтаванню, коннаму спорту, паруснаму спорту, сучаснаму пяцібор'ю і травяному хакею.

Спіс чэмпіёнаў алімпійскіх іграў адкрыла савецкая спартсменка Ніна Рамашкова. У першы-ж дзень спаборніцтваў яна ўстанавіла новы алімпійскі рэкорд, мятнуўшы дыск на 51 метр 42 см. Яна заслужана заваявала першы залаты медаль. Сярэбраны медаль за другое месца атрымала савецкая спартсменка С. Багранцава, бронзавы — Н. Думбадзе.

У часць перамогі савецкіх спартсменаў на трох флагштоках узвіліся сцягі нашай Радзімы, аркестр зайграў Дзяржаўны Гімн Савецкага Саюза. 70 тысяч глядачоў усталі з месца і бурна віталі трох цудоўных спартсменаў нашай краіны. А яны — скромныя савецкія жанчыны — стаялі на алімпійскім п'едэстале пераможцаў гордыя за сваю любімую Радзіму, шчаслівыя тым, што апраўдалі давер'е народа.

Не ўяглася яшчэ пачуцце радасці

ад першай перамогі савецкіх лёгкаатлетак, як стала вядома аб выдатным поспеху нашых гімнастаў і гімнастак. Савецкія гімнасты ва ўпартай барацьбе з маючымі вялікі вопыт міжнародных сустрэч пераможцамі мінулых алімпійскіх іграў і прышынстваў свету гімнастамі Швейцарыі, Фінляндыі, Германіі, Італіі, ЗША, Швецыі дабіліся выдатных вынікаў, заваяваўшы 13 залатых, 5 сярэбраных і 3 бронзавыя медалі. Такого косьпеху яшчэ не мела ні адна каманда свету.

Не менш трыумфальным было выступленне савецкіх гімнастак. Толькі венгерскія і чэхаславацкія гімнасты маглі сапернічаць з нашымі. Савецкая каманда ў складзе Мар'і Гарахоўскай, Ніны Бачаровай, Галіны Мінаічавай, Галіны Урбановіч, Медзі Джугель, Паліны Данілавай, Галіны Шамрай і Екацярыны Калінчук упэўнена выйграла прышынства. Васьмі савецкім гімнасткам, а таксама трэнеру Т. Каменскай уручаны залатыя медалі. Сярэбраныя медалі атрымалі спартсменкі Венгрыі (2-е месца), бронзавыя — Чэхаславакіі (3-е месца).

Савецкія гімнасты Віктар Чукарын і Мар'я Гарахоўская заваявалі пачэснае званне абсалютных чэмпіёнаў пятнаццатых алімпійскіх іграў. В. Чукарын

Н. Рамашкова — заслужаны майстар спорту. На XV міжнародных алімпійскіх іграх у мятанні дыска для жанчын яна заняла першае месца і атрымала залаты медаль.

Фото Л. Дарэнскага
(Фотыхроніка ТАСС)

узнагароджан трыма залатымі і двума сярэбранымі, а М. Гарахоўская — двума залатымі і чатырма сярэбранымі алімпійскімі медалямі.

Выдатны вынік паказала савецкая спартсменка Галіна Зыбіна ў штурханні ядра. Яна ўстанавіла новы сусветны рэкорд, штурхнуўшы ядро на 15 метраў 28 сантыметраў.

Савецкія барцы як па класічнай, так і па вольнай барацьбе паказалі сябе мацнейшымі ў свеце. Шэсьць барцоў — І. Коткас, Я. Пункін, Ш. Сафін, Б. Гурэвіч, Д. Цымакурыдзе, А. Мекакішвілі сталі чэмпіёнамі алімпійскіх іграў і ўзнагароджаны залатымі медалямі. Ш. Чыхладзе і Р. Мамедбекаў атрымалі сярэбраныя, а Н. Белоў, А. Теран — бронзавыя медалі.

Выдатнага поспеху дабіліся савецкія цяжкаатлеты і стралкі, якія занялі першыя месцы. Цяжкаатлет Рафаэл Чымішкян (поўлёгкая вага) устанавіў новы сусветны рэкорд у класічным троебор'і, а Іван Удаў (наілягчайшая вага) — алімпійскі рэкорд. Алімпійскі рэкорд у стральбе з баявой вінтоўкі ўстанавіў Анатоль Багданаў.

Новае ўсесаюзнае дасягненне паказалі ў эстафеце 4 × 100 Л. Каляеў, Л. Санадзе, Б. Токараў і В. Сухараў. Усесаюзныя рэкорды ўстанавілі М. Галубніч у бегу на 80 метраў з бар'ерамі, Н. Хныкіна ў бегу на 200 метраў, А. Чудзіна ў прыжках у даўжыню з разбегу, А. Ігнацьеў у бегу на 400 метраў, Ю. Літвеў у бегу на 400 метраў з бар'ерамі.

Алімпійская каманда Савецкага Саюза, у склад якой уваходзіла 334 спартсмены, прадэманстравала перавагі савецкай школы фізічнага выхавання і дабілася на XV алімпійскіх іграх буйнага поспеху. Савецкія спартсмены ўстанавілі 2 сусветныя, 3 еўрапейскія і 11 усесаюзных рэкордаў. Яны заваявалі 106 алімпійскіх медаляў — 38 залатых, 53 сярэбраныя і 15 бронзавых. Ні адной камандзе свету не ўдалося апырэдзіць савецкай каманды.

Паспяхова выступалі на XV алімпійскіх іграх спартсмены Венгерскай Народнай Рэспублікі. Яны занялі агульнае трэцяе месца пасля спартсменаў СССР і ЗША. Выдатнага поспеху дасягнуў чэхаславацкі лёгкаатлет Эміль Затопек. Ён тройчы стаў чэмпіёнам іграў у бегу на доўгія дыстанцыі і заваяваў тры залатыя медалі.

3 жніўня ў 19 гадзін 25 хвілін гарматы салют абвясціў аб закрыцці XV алімпійскіх іграў. Гасіцца алімпійскі агонь на вежы стадыёна і ў свяцільні. На адным з цэрыманіяльных флагштокаў узнят сцяг Аўстраліі — краіны, дзе будуць праведзены ў 1956 годзе XVI алімпійскія ігры.

Пачаўся новы навучальны год у Беларускам політэхнічным інстытуце імя Сталіна. У 1952 годзе ў інстытут залічана амаль 900 чалавек. Сярод іх 96 юнакоў і дзяўчат, якія скончылі школу з залатымі і сярэбранымі медалямі.

У інстытуце адкрыты два новыя аддзяленні — архітэктурнае і тэхналогіі перапрацоўкі торфу.

На здымку: фасад будынка Беларускага політэхнічнага інстытута імя І. В. Сталіна.

Фото К. Якубовіча.

Ул. ЛЯПЕШКІН

Расставанне

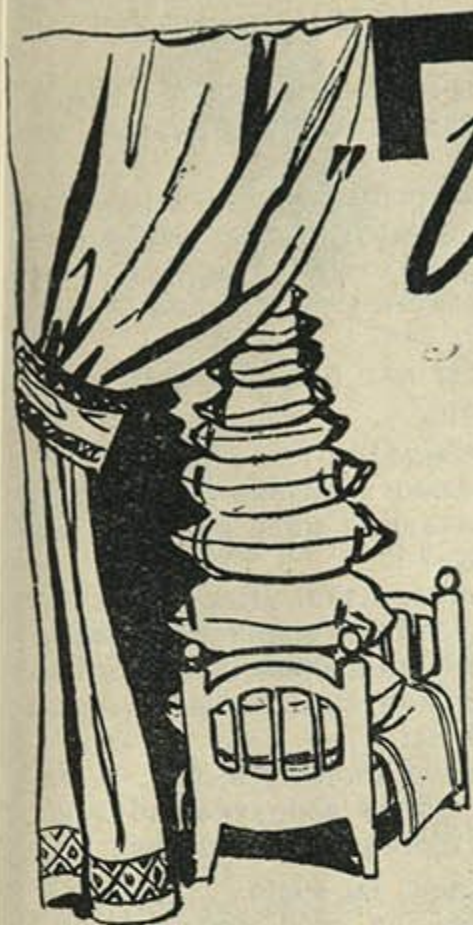
Ліст, асеннім ветрам закрунуты,
Кружыцца і падае ў траву.
Нам з табой пара ў інстытуты:
Мне — у Мінск, табе — аж у Маскву.

Развітанне наша на вакзале
Стрэне шчэ раз полымя зары.
Ты мне аб галоўным не сказала,
Я таксама не дагаварыў.

Лёгкі сум твае кранае вочы
Перад адыходам цягніка,
Прыгарнула к сэрцу і не хоча
Адпуская цябе мая рука.

«Ну, бывай! Да будучага лета!
Перадай Маскве ты мой паклон...»
Пад парывам ранішняга ветру
Зашумелі ёлкі паўз адхон.

Знік цягнік за дальняю лагчынай,
Пырнуў сонца промень залаты...
Мілая, цудоўная дзяўчына,
Адрасуй мне ў інтэрнат лісты!

Грам з аснага неба

Алесь РЫЛЬКО

Малюнкi А. Волкава

(Камедыя ў адным акце)

ДЗЕЮЧЫЯ АСОБЫ:

Ціхон Верасок — калгаснік.
Матруна — яго жонка.
Ніна — іх дачка.
Ганна — звенная па ільну.
Хлопчык.

(Камедыя ў адным акце)

КАРЦІНА ПЕРШАЯ

Чыстая палавіна хаты добра прыбраная, многа кветак. Заходзіць Ціхон, кашуля ў яго расшпілена — гарача. Лета ў разгары, касьба.

Ціхон. От, калі ў цябе слабы характар, дык ніколі гаварай стравы не пасэрбаеш. З тыдзень ужо, як усухамятку абедую. А каб быў у мяне моцны характар, не хадзіў-бы за блізкі свет абедаяць, скасіў-бы больш. (Садзіцца за стол. Паўза). І калі ты яе дачакаешся? Адпачыць-бы якую гадзіну на пракосе, а то снуеш туды, сюды. (Рахуча ўстае). Не! Больш гэтага не будзе! Скажу жонцы: як сабе хочаш, а так далей нельга!

За сцэнай чуваць голас Матруны: «Ціп-ціп-ціп-ціп!.. Кізі-кізі-кізі!..» Заходзіць Матруна, у руках бідон і кошык.

Матруна. Ціпачкі мае!.. Козачкі мае!.. Ніхто вас не пакарміў! Вось паспрабуй адной усюды ўправіцца...

Ціхон. Дзе ты бадзяешся? Сонца павярнула з поўдня!..

Матруна. А як-жа ты думаў, Ціхоня мой? На самалёце я ці што? Пакуль на поезд, пакуль з поезда, а пакуль прадасі, і тое і гэта — часу, у-га, колькі трэба!

Ціхон. Ды не трашчы так!..

Матруна (не слухаючы). Гэта-ж падумай: ад рабой і чубатай курачак такія вялікія яйкі, нібы бусліныя, а даюць толькі па пяць рублёў за дзесятак! А таго не ведаюць, што мае курачкі лепшае зерне клуюць, што ў кожным яйку, можа, па два жаўткі! За такое яйка трэба па рублю браць, а можа і ўсіх рубель дваццаць! Такого яйка аднаго на яечню хопіць!..

Ціхон. Вось будзе табе, — куры пацёрлі ўвесь бераг калгаснага ячменю. Вартаўнік казаў, што перадасць на праўленне калгаса.

Матруна. Разумны твой вартаўнік! Я абгарадзіла свой ячмень, няхай і калгас абгарадзіцца!

Ціхон. А я кажу: не трэба выпускаць курэй на гароды. Няхай на вуліцы капаюцца.

Матруна. А, можа, няхай пад печку сядзяць? Ці, можа, пад фартухом?

Ціхон. І добра было-б.

Матруна. Чаму ты сёння наўздзёр усё гаворыш?

Ціхон. Абедаяць давай, вось што! Сама на работу не ходзіш, і я праз цябе, як Марка па пекле, цягаюся. Каб не слабы характар, даўно-б парадак навёў!..

Матруна. Паслухайце! Коз дагледзь, абед прыгатаў, на рынак упраўся... А ці-ж у мяне дзесяць рук? А ці-ж мае гады сена сушыць? Дзякуй богу, каліўца ў каліўца, сорака сем гадкоў маю! А ў такім узросце толькі каля дому тупаць...

Ціхон (кпліва). І на рынак штодня бегаць...

Матруна (махнула рукой). Ат, з табой не згаворышся, вось дам паабедаяць, ды ідзі, спакойней будзе. (Ідзе да шафкі, ляпае пасудай.)

Ціхон (глядзіць у акно). Кізя!.. Чортава атроддзе! Дубок пачалі грызці. Няхай вас ваўкі залупяць!

Матруна. Я і кажу, што з цябе добры гаспадар: коз праклінае.

Ціхон. Заўтра-ж заганю іх у бярэзнік ваўкам на сьнеданне! Дома псуюць усё і ў калгасны сад забраліся.

Матруна (кладзе на стол хлеб). Козы не вінаваты. У садзе ёсць вартаўнік, няхай і пільнуе. Што-ж ён думае працадні дарэмна браць?

Ціхон. А ці-ж яму працадні налічваюць за тое, што за тваімі козамі будзе ганяцца?

Матруна. Мне таксама ніхто не будзе працадні за іх налічваць...

Ціхон. Вось і гавары з табой... Скажы лепш, навошта нам казіная ферма? Карова ў нас ёсць, малака — хоць заліся. А табе ўсё мала, заграбля-б у падол, што ні ўбачыш...

Матруна. Запас бяды не чыніць... (Выходзіць).

Ціхон (адзін). Нічога не скажаш на маю жонку: козамі пачала гандляваць. А ад іх, шкоднага племя, ніякага ратунку няма: забярэцца на загараду — «ме-е-е!», узлезе на прыгрэбку — «ме-е-е!» А гэты дурань, стары казёл, у калолзеж уваляўся і таксама крычыць «ме-е-е!» Ускаламуціў ваду, пагань дух, і, на маё гора, жывы застаўся.

Матруна (за сцэнай). Дзю-дзю-дзю!.. Дзюжачкі мае! Ціхон! Пачакай трошкі, свіней накармлю. Пасля паабедаяш.

Ціхон. Спачатку свіней накарміць, потым — мяне. Як быццам свінням трэба на касьбу спяшацца... Э-ха-ха!.. Акрамя казінай і курынай яшчэ і свінаферма сёлета з'явілася — дзве свінаматкі, падсвінкаў стада. Ціхон Верасок (паказвае на сябе пальцам) — і калгаснік і аднаасобнік! Бо жонка ў яго (зноў паказвае на сябе) — гандлярка. Вось да чаго дажыўся. Нельга людзям у вочы глядзець.

Уваходзіць Матруна, стаўляе на стол гарлач.

Ціхон. Падавай усё адразу. Гадзіны дзве патраціў на абед... Сотак трыццаць трэба яшчэ сёння скасіць.

Матруна. Накосішся. Заўтра будзе дзень. А сёння пасля абеду не ідзі. Трэба паправіць курасадню, жэрдак дабаў і загараду ў коз зрабі вышэйшую, а то пераскакваюць.

Ціхон. Я тваім козам хутчэй кастылі падлажу... (Спяшаючыся, есць.)

Матруна (садзіцца насупроць). А будучы лішнія грошыкі, як прададзім коз, дык ці яны табе пашкодзяць?

Ціхон. Навошта табе збіраць грошы? Зямлю думаеш купляць ці што?

Матруна. Табе ўсё смешкі. Пра дачку галава ў цябе не баліць. Ніначы на спаса дзевятнаццаць гадкоў канчаецца, замуж пара. Адна дачушка — пасяг не абы які трэба!

Ціхон. Ёй трэба твой пасяг, як ластаўцы другая пара крылляў. Калгас-жа накіроўвае яе на вучобу.

Матруна. І слухаць не хачу. Навошта ёй вучоба? Сем класаў скончыла — і хопіць! Быць шчаслівай за добрым мужам — граматы не трэба.

Ціхон. От, напаміні Ніне пра замужства, паслухаеш, што яна табе скажа.

Матруна. Вядома, скажу. А ты, каб быў бацька, як трэба, дык знайшоў-бы даччы добрую пару. Няхай-бы пакрасавалася за добрым мужам, няхай-бы пацвіла за ім.

Ціхон. Табе, жонка, толькі козамі гандляваць... «Знайшоў-бы добрую пару!» Гаворыш, як барышнік!

Матруна. Ат, з табой ніколі не згаворышся.

Матруна

Ціхон (скончыў абед). Ды што пра гэта гаварыць. Ніна сама вырашыць, што ёй рабіць. А вучыць яе не спяшайся. Чаго добрага, яна цябе навучыць. Ну, я пайшоў. (Спыніўся на парозе, з распаччу гаворыць сам сабе). Думаў цэлы пераварот зрабіць, а пабурчэў толькі. Характар у цябе, Ціхон, як мацалка... (Махнуў рукой, вышаў).

Матруна (прыбірае са стала, задумалася). Што гэта я хацела зрабіць? (Паглядзела ў акно). Насунула як! (Грыміць гром). Дык што я хацела зрабіць? А-а, пералічу грошы. (Грыміць гром, пайшоў дождж). Ну і лінуў-жа! (Дастае з-за пазухі вузлук, разгарнула, пачала лічыць). Дзесяць... Шаснаццаць... Дваццаць... Дваццаць пяць... Трыццаць... Пачакай! Павінна-ж быць больш. (Успамінае). Не, усе. Гэткія яйкі, па гарбузу, і ні за што аддала. (Схавала грошы ў шапку). Ну і цурболіць-жа! Зусім прарвалася неба. Каб толькі граду не было, а то перамалоціць усю цыбулю. А цыбуля сёлета будзе дарага, прыкметы на гэта ўсе. Каб пудзікі чатыры прадаць... (Схамянулася). А дзе-ж куры? Навальніца, а іх няма. (Кліча праз акно). Ціп-ціп!... Ціпачкі мае! А дзе-ж козы? Кізі-кізі!.. Козачкі мае!.. А свінні? Дзю-дзю! Дзюжачкі мае... (Грыміць гром). Ну, і лінуў-жа! Ціпачкі мае! Святая Хадосся! Козачкі мае! Дзюжачкі! Ціп-ціп!.. Кізі-кізі!.. Дзю-дзю-дзю! Ціп-ціп!..

Уб'ягае ўзбуджаная, радасная Ніна.

Ніна (выкручвае косы, уцірае твар). Ну і дожджык! Як з вядра. Такі цёплы — для ільну вельмі добра.

Матруна. Дачушка мая, умарылася... (Дастае з шафкі гаршчок). Я табе смятанкі налью...

Ніна (прыбірае косы). А як прыгожа на лузе ў дождж! Ведаеш, мамка, гром грыміць, а я рагачу, песні спяваю.

Матруна. Еж з гаршка, смачней будзе. А смяцца, спяваць, дачушка, у час навальніцы — грэх.

Ніна. Каму грэх, а каму — смех. Дык я той грэх пасаджу ў мех, ды па баку кіем! (Рагоча).

Матруна. Дачушка мая, як той казаў, і богу маліся і чорта не гняві...

Ніна (адразу пасур'езнела). У цябе, мама, ёсць яшчэ адна прымаўка: «Сярод варон жыўшы — па-варонні і каркай». Ты ведаеш, што я не люблю слухаць такіх парад... Не хачу каркаць...

Матруна. Ну, добра, няхай сабе па-твойму. Толькі трэба слухаць маці...

Ніна. Заўсёды стараюся добрае пераймаць.

Матруна. Дык садзіся, еж.

Ніна (палівае кветкі). Дзякуй, не хачу есці. (Паўза). Мама, а навошта ты абстрыгла курэй? Ходзяць паабскубаныя, нібы іх каршунны клявалі. У пеўня (з дакорам) гэткі прыгожы хвост быў, і таго не пашкадавала, абстрыгла, соваецца нейкі нягеглы.

Матруна. Што-ж той хвост шкадаваць! Цэлая жменя пер'я! Дык і абстрыгла. На цэлую падушку хопіць.

Ніна. Куды ты падзенеш гэтыя падушкі? Ці-ж мала іх у нас?

Матруна. Мне замуж не трэба, навошта мне падушкі. Для цябе стараюся.

За сцэнай спеў:

Ніну замуж аддаць хочучь, —

Пагалілі ўсіх курэй.

Ніна добрая дзяўчына,

Толькі маці ліхадзей.

(Дружны рогат хлопцаў).

Ніна. Чуеш, мама, як ты пастаралася? Спяваць пра нас пачалі! (Рагоча.)

Матруна (хапае са стала гаршчок). Пачакайце-ж. (Грозіць рукой, гаршчок падае, разбіваецца). А-яй-яй-яй!.. Што-ж я нарабіла?..

Ніна (рагоча мацней). Пасуда б'ецца — шчасце будзе. У пеўня хвост сёння адрасце...

Матруна. Ты хоць-бы з маці не смяялася. Для цябе-ж усё стараюся...

Ніна (падыходзіць да маці, зноў стала сур'эзнай). Дык я смяялася з таго, як ты стараешся...

Матруна. Смешнага тут нічога няма. Табе ў жніво будзе дзевятнаццаць гадкоў, час пра замужства падумаць, пасяг падрыхтаваць.

Ніна. Якое замужства? Слухаць не хачу. Увосень паеду ў школу агра-тэхнікаў.

Матруна. Навошта табе галаву ламаць? Паслухай, што я скажу.

Ніна. Цікава.

Матруна. Едзь у горад, я ўжо напытала табе лёганькую работу. Сакратаршай. Паперкі толькі будзеш перакладаць.

Ніна. Ну, і яшчэ што?

Матруна. Будзеш сядзець у мяккім крэсле, кніжачкі чытаць...

Ніна (у тон маці). Куплю модны-модны капялюш з шырокімі выгнутымі палямі і буду бліскаць з-пад яго вачыма, як конь з-пад дугі... (Рагоча.)

Матруна. Ну, будзь-жа ты хоць трохі сур'эзнейшай. Падумай у горадзе столькі маладых хлопцаў, больш, чым у вёсцы. Такі вялікі выбар! (Пляскае ў далоні). Мамачкі мае! Святая Хадосся! Гэта-ж маладой дзяўчыне ў горадзе — жыві ды й яшчэ хочацца!

Ніна (кліва). Значыць, мама, ты мне раіш паехаць у горад не на работу, а, як-бы, на кірмаш?

(Матруна адыходзіць).

Ніна. З кожным днём я ўсё больш і больш не разумею цябе, мама. Як падумаю, што ты хочаш са мной зрабіць, дык аж страшна. Адкуль усё гэта бярэцца?

Матруна. Ты-ж у мяне, кветачка, адна. Дык я і хачу, каб ты замужам была, як сыр у масле, як вішанька ў мяду. Гэта-ж я, калі замуж выходзіла, дык пад вянец ісці пазычала чаравікі... А табе-ж, дачушка, можна выскачыць замуж з такім звонам, як у срэбранага званочка.

Ніна. Трэба будзе, дык і без твайго клопату выйду. А пасяг мне не патрэбен. Ёсць у мяне добрая вопратка, абутак... Увосень, як атрымаем аванс, куплю прыёмнік з радыёлай.

Матруна (з дакорам). Не служаш ты мяне...

Ніна (падыходзіць да маці). Мамка, я цябе люблю і таму шкадую, бо ты часта гаворыш і робіш не тое, што трэба. Але ўсё-ж не дазволю гандляваць мной, як тымі яйкамі з двума жаўткамі ці козамі.

Матруна (махае рукамі). Ды што ты? Я нічога дрэннага...

Ніна (перабівае). У мяне свая галава на плячах. Я хачу мець працоўнае жыццё, хоць у горадзе, а коць і дома. У такім жыцці маё шчасце. А каб лепш працаваць — паеду ўвосень падвучыцца...

Матруна (разгублена). Вось паслухайце, людцы: я старалася я і вінаватай засталася.

Ніна. І яшчэ, мама, хоць я цябе і люблю, аднак сёння яшчэ раз аб'яўляю (усміхаецца) вайну.

Матруна. Што?!

Ніна. Вайну.

Матруна. Якую?

Ніна. Звычайную. Зноў іду на цябе ў наступленне.

Матруна. Ты, напэўна, здзіцінела.

Ніна. Вось раскажы, каго гэта ты сёння, ідучы дамоў, аблаяла.

Матруна (здзівілася). І я вінавата? Паслухайце! Іду гэта я з пезда, спяшаюся, гарачыня такая, млосна ў грудзях, а каля свірнай Ганна, стаханаўка, стаіць. Кажу ёй: «Дзень добры!», а яна... Ці чула ты? Адварнула ад мяне. Дык я зайшла з другога боку ды тыц ёй фігу пад нос! Вось, мая ягадка, пакаштуй, калі не хочаш вітацца.

Ніна. І правільна зрабіла!..

Матруна. А няўжо няправільна! Хрэсніца мая, а гэтак нос задзірае!

Ніна. Я кажу, правільна зрабіла Ганна, што з табой не прывіталася. Яна самы паважаны ў нас чалавек, звеннявая па ільну, а ты што? Ганна — на работу, а мая мамка — на рынак?..

Матруна (перабівае). Кожны жыве сваім розумам.

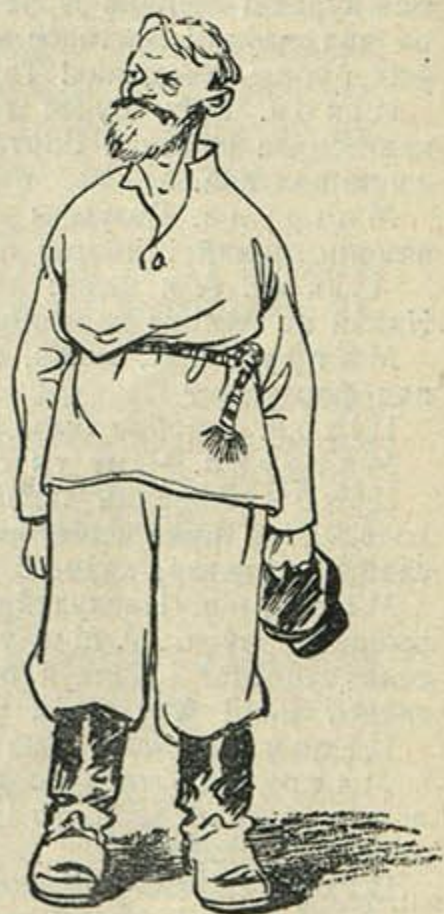
Ніна. Вядома, кожны сваю галаву мае, але нельга супроцьпастаўляць сябе ўсім людзям.

Матруна. А якая каму справа да мяне?

Ніна. Усім справа да цябе ёсць, усяму калектыву. І людзей зневажаеш і на работу не ходзіш. Сёння на гэкім поўгектары замекла сена, мы не ўправіліся. А каб ты з граблямі была, усё-б сена склалі. Кожны дзень твая частка не той дык другой работы застаецца нязрэбленай.

Уб'ягае хлопчык

Хлопчык. Цётка, ваша каза на комін узлезла, дзядзькаў сабака на страху ўзагнаў яе... І

Ціхон Верасок

Ніна

яшчэ, цётка, вас выклікаюць на паседжанне праўлення. Хутка пачнецца.

Матруна (не верыць, спалохалася). Мяне?

Хлопчык. Старшыня кажаў, за тое, што на работу не ходзіце. (Да Ніны). І вас клічуць.

Ніна. Я ведаю. Зараз ідзе.

Хлопчык выбягае.

Матруна. Ай-ай!.. Што-ж гэта?

Ніна. А тое: дачка будзе судзіць сваю маці. Я-ж, як табе вядома, — член праўлення.

Матруна разгублена растапырыла рукі. Ніна (глядзіць у акно). А дожджык усё ідзе... (Высоўвае руку). Цё-ёпленькі... (Да маці). Пойдзем, мама.

Заслона.

КАРЦІНА ДРУГАЯ

Хата Ціхона. Мэбля, кветкі расставлены як і раней. Матруна сядзіць на ўслончыку, падпірае рукой галаву.

Матруна. Гэта-ж толькі падумаць: на сенакос заўтра ісці! Каб яшчэ якая іншая работа, а то смягні ўвесь дзень на сонцы. Нябось, хто на ільне, тыя выхітравалі: круглы год працуюць, у іх і працадні, і дадатковая аплата, і прэміі, і тое, і гэта... А пойдзеш на работу, а хто-ж коз будзе пільнаваць? Хоць ты іх у прыпале нясі. Пастух не бярэ да кароў, не можа ўпільнаваць. А яшчэ трэба-ж неяк ухітрыцца сена ім накасіць. На карову атрымаем, а козам што? Дулю з макам? Толькі што пра гэта думаць, — старшыня прама сказаў: можна мець столькі жывёлы, колькі ў статуте дазволена... Лішняю жыўнасць хоць у крупені звары. А ці-ж гэта лёгка? Святая Хадосся! Козачкі мае! Гэта іх у галаву ўзяла! Напэўна, казёл сёння прысніцца.

Ганна (за сцэнай). Ніна! Ты дома?

Матруна (схмянулася, глядзіць у акно). Ганна кліча!.. А Ніны няма... Што-ж рабіць? (Гукае праз акно). Зайдзі, дачушка, у хату. Ніна спіць.

Ганна. Разбудзіце, няхай выйдзе.

Матруна (гаворыць праз акно). Ды зайдзі, мая ягадка, зайдзі, Ніна просіць. (Адчыняе дзверы).

Заходзіць Ганна.

Ганна. Калі-ж ёй было заснуць? (Аглядаецца). Дык яе няма?

Матруна (стаўляе крэсла). Прысядзь на хвіліну, даражэнькая. Яна зараз прыйдзе. Пасядзі. Ты ўжо на мяне не сярдуй, што сёння аблаяла цябе і што цяпер спадманула. Ніны яшчэ не было з праўлення. Яна зараз прыйдзе.

Ганна (намерваецца выйсці). Няма часу.

Матруна (хапае яе за руку). Ды пачакай-жа! Не гневайся на мяне дурную. Язык у мяне, як памяло. Пагуляй трошкі, хачу з табой пагаварыць.

Ганна (садзіцца на крэсла). А чаго мне гневацца на вас? Звяртаць увагу на ўсякую дробязь — сэрца не хопіць.

Матруна. І гэта праўда, дачушка. Мы-ж з табой не чужыя, ты-ж мая хрэсніца.

Ганна (з усмешкай). Сёння яшчэ раз перахрысціла. Дзякую.

Матруна. Ды мяне сёння не так хрысцілі! Ціхон і дачка дома спавядалі... А на праўленні?! Святая Хадосся, што там было! Усе на мяне. І, як ніхто, дачушка старалася. Папала мне і затое, што цябе аблаяла.

Ганна. Я нікому не скардзілася.

Матруна. Сядзела на праўленні, як у прасак ускочыўшы. Аж пяткі калаціліся.

Ганна. Дык што вы мне хацелі сказаць?

Матруна. Гэта во... (З хітрасцю.) Што-ж я хацела? Ага! На работу мне заўтра ісці ў калгас. Дык я думаю сабе: кругом вінаватая, — вазьмуся за самую цяжкую работу, каб апраўдацца перад людзьмі. Можна-б ты ўзяла мяне, ягадка, у сваё звяно, па ільну? А сена сушыць — лёгкая работа...

Ганна (зразумела хітрасць). Я не супроць. Толькі ні прэміі, ні дадатковай аплаты вам не будзе.

Матруна (спалохана). Гэта чаму-ж?

Ганна. А вось чаму, мая цётка. Мы ўвесь год на ільне працуем, на кожнае зернятка дыхалі, кожную сцяблінку дзе-

сяць разоў у руках патрымалі... А вы цяпер паспяшалі на прэміі і дадатковую аплату? От-жа лоўка вы прыдумалі! Але, як кажуць, на чужы каравай рот не разявай.

Матруна (збянтэжылася). Ды што вы? Гэта я пажартавала.

Ганна. Час-бы вам, цётка, кінуць свае жартачкі. Усё стараецца абхітраваць кожнага. Хоць-бы з тымі козамі. Цэлую ферму гадуеце. А чаму? А таму (усміхаецца), што вы добра ўсвоілі прымаўку: з казла ні шэрсці, ні малака. Падатку на коз ніякага няма, дык вы і ўзяліся за іх. Адна Матруна хоча ўсю дзяржаву абхітраваць! Не галава ў вас, а цэлая палата.

Матруна (адмахваецца). Ды што ты!..

Ганна. А тое, што мы даўно вашы хітрыкі бачылі, але не надавалі належнай увагі. Цяпер-жа прышоў час. Да пары жбан ваду носіць.

Матруна. Хопіць, хопіць! Гэтак узялася мяне шараваць, аж у вачах пацямнела.

Ганна (усміхаецца). Гаспадыні трэба ведаць, што пасуда любіць чыстату. Вось таму і шарую. Слухайце далей. А чым-жа казіную ферму карміць узімку? Ого, цётка Матруна ведае! Паціханьку — пасцілку пад паху і, хапу-лапу, адну, другую ношку калгаснага сена пацягнула дамоў. А што-ж атрымаецца, калі ўсе пачнуць так хітраваць? Чым карміць агульную жывёлу? Закрываў тады ўсе фермы. Сячы калгас пад самы карань.

Матруна. Адпусці маю душу... (Хоча выйсці.)

Ганна (бярэ яе за руку). Пачакайце, пачакайце. Яшчэ не ўсё. (Матруна пакорліва спыняецца.)

Ганна (працягвае). З другога боку паглядзець, дык вы, цётка, у першую чаргу сабе шкодзіце. З козамі, курамі валендаецца...

Матруна. Дык можа і курэй нельга трымаць?

Ганна. А хоць сто штук! Ці-ж хто супроць, калі вы штодня будзеце па курыцы ў гаршчок укідваць? На добрае здароўе, ежце і папраўляйцеся, толькі не трывае сваімі курамі калгаснае дабро. Трымайце, як гэта дазволена ў статуте сельгасарцелі, карову, свінаматку, некалькі падсвінкаў, авец, а там пчол, ды ці мала што, а галоўнае — працуйце ў калгасе добрасумленна. І калі вы будзеце ў калгасе працаваць на ўсю сілу, — вам хопіць рознага дабра па самую хустачку (дакранаецца рукой да шыі).

Матруна (уздыхаючы). От-жа, лазня мне!.. Паклікала бяду сабе на галаву... (Зноў хоча выйсці.)

Ганна (зноў трымае яе за руку). А вы хітруеце невядома навошта. Лезеце ў акно, калі для хадзьбы дзверы ёсць. А вашы хітрыкі абарачваюцца ў мудрыкі. Усю вясну і лета — бягом на рынак, а цяпер працадні трэба? У звяно ўзяць? Дадатковую аплату выдаць?

Матруна (адмахваецца). Ды нічога мне не трэба... Пусці! (Зноў хоча пайсці.) Я ўсё зразумела... Не малая-ж я, сорака сем гадкоў маю...

Ганна. Яшчэ два словы...

Матруна. Хопіць, ягадка, пашкадуй. Дух выскачыць з мяне.

Ганна. Наадварот, на патрэбнае месца ўсе вашы духі стануць. Вось што яшчэ. Нікому не раскажывайце, што вы для дачкі стараецеся, нейкі пасаж ёй рыхтуеце. Гэта дзіцячая казка. У вас папоўскае вока і толькі.

Матруна (глянула ў акно). Пачакай! Ніна ідзе. (Выбягае.)

Пауза. Уваходзяць Ніна і Ціхон.

Ніна. Глядзіце! А яна ў нас! (Абдымае Ганну.) Што ты так расчырванелася? Можна мама зноў пакрыўдзіла цябе?

Ганна (рагоча). Не, мы адна другой у любові прызналіся. (Сур'ёзна, пра другое). Я зайшла да цябе, Ніна, сказаць, што трэба нам кожны дзень наглядаць за ўчасткам ільну, каб блошка не напала. Была падвечар там. (Узбуджана). А ведаеш як расце! Зацвіце хутка!

Ніна. Бачыла сёння. Не налюбавацца!

Ганна (працягвае). А зялёненькі-зялёненькі! На сцяблінках лісточкі — пушыстыя! Дык заўтра з дзяўчатамі дакладна дамовімся. Добра? (Хоча выйсці.)

Ніна. Ды пагуляй-жа.

Ганна. Не, пайду. Не вчэрала яшчэ. Прыходзь у клуб.

Ганна

Патанцуем трошкі. (Да Ціхона). Усяго добрага вам. (Выходзіць.)

Ціхон садзіцца за стол, задумаўся. Ніна падмятае падлогу.

Ціхон. А куды маці пабегла?

Ніна. Не ведаю.

Ціхон. Я хацеў табе сказаць...

Ніна. Што?

Ціхон (няўпэўнена). Не трэба было-б выступаць супроць маці.

Ніна. Чаму?

Ціхон. Каб дачка крытыкавала маці—ні разу я не чуў. Неяк нялоўка атрымалася.

Ніна. Я-ж колькі разоў гаварыла маме кінучь гандлярства, хадзіць на работу ў калгас, — не дапамагло. Цяпер сказала пры людзях. Напэўна, дапаможа.

Ціхон. А навошта было ўспамінаць, як яна Ганну аблаяла? Толькі сораму больш...

Ніна. Ведаеш, тата, я на калгас гляджу, як на вельмі высокую арганізацыю. А ў арганізацыі цікавацца не толькі тым, як працуюць члены арганізацыі, а і тым, якія іх паводзіны.

Калі хто-небудзь з калгаснікаў пачне зневажаць другіх, праўленне павінна-ж гэтым зацікавіцца, каб не даць магчымасці ганьбаваць калектыў. Гэта ў старой вёсцы лаянкі, сваркі, нават бойкі, былі звычайнай справай. А цяпер трэба з гэтым скончыць. Так усе добрыя людзі хочуць. Я і гаварыла ад імя комсамольскай арганізацыі і праўлення калгаса.

Ціхон. Здаецца, я не ўсё ў гэтым разумею. Памятаю, у дваццаць трэцім годзе я судзіўся з бацькам за зямлю... А цяпер дачка судзіць маці за тое, што яна некага аблаяла. Куранё вучыць квактуху!

Хлопчык

Ніна. Не такое я ўжо і куранё... (Смяецца.)

Ціхон. Дзе-ж гэта маці? Вячэраць трэба.

Уваходзіць Матруна.

Ціхон. От лёгкая на ўспамін.

Матруна (нібы злосна). Трэба-ж быць лёгкай. Дачка пастаралася. Заўтра пайду на сенакос... (Голасна.) Сорак сем гадкоў маю...

Ціхон. Нічога! У лузе — як на курорце, адразу памаладзееш. Сена сушыць — не работа, а маліна!

Матруна. Дзякуй табе! От-жа ты ў мяне разумны. А калі такі разумны...

Ціхон. Дык што?

Матруна. Заўтра-ж гані на рынак усіх коз, каб іх і шэрці не засталася!

Ціхон. Няўжо? Ды я іх і сёння паразганяю!

Матруна (садзіцца на ўслончык, прыціхла. Загаварыла жаласлівым голасам). Ай, яй-йай!.. І адкуль гэта ўсё на мяне бралася? Як гром з яснага неба! І што-ж гэта мне цяпер рабіць — так зняславілі мяне! І хто? Родная дачушка!

Ніна (падыходзіць да маці). Усё, мама, будзе добра. Днём раней, днём пазней гэта павінна было здарыцца. І старшыня, і брыгадзір, і калгаснікі, і мы дома многа разоў гаварылі, што твае хітрыкі добра не скончацца. А ты не слухалася, па-свойму рабіла. Вось табе і маеш гром. Урэшце, нікага тут «грому з яснага неба» няма. Гэта непазбежна павінна было здарыцца.

Ціхон (да Ніны). Моцны ў цябе, дачушка, характар, добры характар. А ў мяне — слабы. (Падумаўшы). З табою жы-вучы, муж заўсёды будзе сёрбаць гарачую страву. (Да жонкі). Даставай, маладзіца, вячэраць. (Падыходзіць да Матруны). А заўтра (з усмешкай) куды: на рынак ці на сенакос?

Матруна. На сенакос!.. І чаму-ж вас я раней не паслухалася?!

Заслона.

Парады бацькам

ВЫХАВАННЕ ПАДЛЕТКАЎ

Н. БАРЫСАВА,

кандыдат педагогічных навук.

У СОВЕЦКІМ Саюзе выхаванню дзяцей удзяляецца вялікая ўвага.

І. В. Сталін у сваім прывітанні ў дзень трыццацігоддзя піонерскай арганізацыі выказаў пажаданне бачыць піонераў людзьмі высокадзейнымі, якія горада любяць сваю Радзіму, шчыра ёй адданы.

Выхаванне дзяцей залежыць ад многіх умоў. Вядучую ролю ў ім адыгрывае савецкая школа. Вялікі ўплыў у выхаванні маюць піонерская і комсамольская арганізацыі, а таксама сям'я. Бацькі павінны ясна разумець мэты камуністычнага выхавання і авалодаць яго метадамі, улічваючы ўзроставыя асаблівасці дзяцей, інакш выхаванне набывае памылковы напрамак.

Узрост падлетка — ад 11 — 12 да 14 — 15 год. У гэты час чалавек пераходзіць ад дзяцінства да юнацтва, выбірае сабе жыццёвы шлях.

Галоўнай асаблівасцю гэтага перыяда з'яўляецца хуткі працэс фізічнага і

духоўнага даспявання. Перастройваецца ўвесь арганізм чалавека, а ў сувязі з ім і псіхіка.

Аб зрухах у разумовай галіне сведчыць рост інтарэсаў падлетка. Нашы падлеткі шмат чытаюць, з цікавасцю займаюцца ў розных гуртках, арганізуюць цікавыя піонерскія зборы, праяўляюць у іх рознастайную творчую дзейнасць. Яны — актыўныя ўдзельнікі розных алімпіяд, мастацкай самадзейнасці, фізкультурных спаборніцтваў, паходаў, падарожжаў. У падлеткаў, аднак, нярэдка праяўляюцца аднабаковыя інтарэсы: вучаць урокі па любімых прадметах і не жадаюць займацца астатнімі. Часта паспяховасці шкодзіць залішняе захапленне спортам, гуртковай работай, запойнае чытанне кніг. У гэтым узросце асабліва важна сачыць за захаваннем рэжыму жыцця, бо падлетак не заўсёды настойлівы ў выкананні таго, што для яго мала цікава. А гэта — адна з прычын нявывучаных урокаў.

Праявай росту разумовых сіл і свядомасці з'яўляецца павышаны крытыцызм у адносінах да навакольнага. Сляное падпарадкаванне аўтарытэту дарослага паступова адыходзіць у бок. З вялікай астрынёй і прыдзірлівасцю падлеткі падмячаюць промахі настаўніка, бацькоў. Яны — строгія судзі, да таго-ж любяць высмеяць недахопы дарослага. Аўтарытэт заваяваць у іх цяжэй, чым у дзяцей малодшага ўзросту. Таму педагогі і бацькі павінны стражэй адносіцца да сваіх паводзін, да сваёй мовы ці разважанняў.

Аб духоўным росце падлеткаў сведчыць імкненне і здольнасць да самастойнасці і актыўнасці. Дзяўчынкі і хлопчыкі прымаюць удзел у рабоце вучкома, піонерскай і комсамольскай арганізацый (з 14 год прымаюць у комсамол), з'яўляюцца членамі рэдкалегій насценных газет, складаюць кадры актывістаў школы, выконваюць рознастайныя даручэнні вожатага і класнага кіраўніка. У сям'і, дзе дзеці прывучаны да працы, іх дапамога таксама становіцца прыкметнай.

Імкненнем да самастойнасці тлумачыцца жаданне падлетка здавацца старэй сваіх год, трымаць сябе «зусім як дарослы». Мы лічым гэтую рысу станоўчай: імкнучыся быць падобным на дарослага, падлетак пільней прыглядаецца і прыслухоўваецца да старэйшых, цягнецца да іх усімі сваімі ўнут-

ранымі сіламі. Аднак, гэтае перайманне можа набыць непажаданы характар: хлопчыкі пачынаюць курыць, дзяўчынкі — какетнічаць. Педагогі і бацькі павінны кіраваць імкненнем падлетка да пераймання, развіццём яго густаў. Прыгожай рысай гэтага ўзросту з'яўляецца любоў да гераічнага, павага і захапленне адважнымі і мужнымі людзьмі. Падлеткі любяць чытаць аб прыгодах, аб войнах, любяць кнігі, героямі якіх з'яўляюцца людзі, якія змагаюцца за высокародную справу. Адсюль такая цікавасць да кніг Нікалая Остроўскага, А. Фадзеева і многіх іншых.

Многія падлеткі праяўляюць упартую волю ў вучобе і працы, у спорце і грамадскай рабоце, адвагу ў напярэджанні няшчасных выпадкаў. Але імкненне да смеласці прымае часам і дзіцячыя формы. Падлеткі, асабліва хлопчыкі, любяць рызыкаваць, напрыклад, праехаць не ў самым трамваі, а на падножцы, саскочыць на хаду, пракаціцца на лыжах з галаваломнай вышыні, саскочыць з высокага дрэва, дзеля «храбрасці» прайсці ў кіно або ў парк без білета. Тым-жа тлумачацца і ўцёкі з дому «ў далёкія краіны».

У падлеткаў больш, чым у дзяцей малодшага ўзросту, развіта пачуццё сяброўства. Асабліваць дружбы падлеткаў заключаецца ў тым, што яна, у параўнанні з дзіцячай, больш матывавана. У аснове яе ляжыць больш глыбокая цікавасць і схільнасці. Падлетак не толькі шукае прыяцеля, але разумее каштоўнасць дружбы. У яго ёсць сваё ўяўленне аб дружбе і патрабаванні да яе.

Як вядома, нярэдка выпадкі, калі дружба набывае няправільны напрамак, прыносіць шкоду. Адсюль узнікае неабходнасць назіраць за сяброўскімі сувязямі дзяцей і, калі трэба, тактычна ўмешвацца.

Калектывізм — рыса, характэрная для савецкага чалавека. Калектывізм, як маральная якасць асобы, выходзіць з дзяцей у тым выпадку, калі яны знаходзяцца ў калектыве. Вялікую памылку робяць бацькі, якія стараюцца ізаляваць сваіх дачок і сыноў ад таварышоў, баючыся іх неразумнага ўплыву. Яны забываюць, што толькі ў калектыве магчыма поўнацэннае развіццё асобы.

Унутраны свет школьніка пятага — сёмага класаў патрабуе ўсё больш складанай педагогічнай работы. У гэты час адбываецца яго інтэнсіўны ідэйны рост. Падлетка ў сёмым класе ўжо прымаюць у комсамол. Ён выконвае розныя грамадскія даручэнні, расце як арганізатар, пачынае набываць густ да палітычных пытанняў. Савецкага падлетка цікавіць жыццё сваёй Радзімы і жыццё за рубяжом, ён ганарыцца нашымі

мі дасягненнямі, з радасцю гаворыць аб Волга-Данскім суднаходным канале імя В. І. Леніна. Нам прышлося чуць, як вучні, разглядаючы ілюстрацыі ў «Огоньке» адзін другому гавораць: «Вось гэта дык канал. Ні ў каго такога няма. А пабудавалі як хутка. Проста дзіўна. Мы па географіі вучылі пра Панамскі канал. Там зусім іншая справа. А колькі народу замучылі, пакуль зрабілі».

Падлеткавы ўзрост прынята лічыць «цяжкім» для выхавання. Цяжасці, вядома, ёсць. У пэўнай меры яны выклікаюцца супярэчлівацю становішча падлетка ў грамадстве: ён і не дзіця, але і не дарослы.

Цяжасць выхавання падлетка абумоўліваецца і анатомафізіялагічнымі зменамі, што адбываюцца ў гэтым узросце. Падлеткі лягчэй раздражняюцца, узбуджаюцца і стамляюцца, чым дзеці малодшага ўзросту.

Важна мець на ўвазе, што асноўнай прычынай упартасці і непазлуканасці з'яўляюцца памылкі, якія дапускаюцца бацькамі і выхавальнікамі, а іменна непавага да дзіцяці, абыякавыя адносіны да яго асобы, бястактнае абыходжанне. Падлетак патрабуе самастойнасці і не выносіць, калі з ім абыходзіцца «як з маленькім», «перасцерагаюць», «вучаць» на кожным кроку. У такім выпадку яму прыходзіцца змагацца за зацверджанне сваёй асобы, адваёўваць сваю незалежнасць непазлуканасцю, грубасцю.

Вось прыклад падобнага роду. Па адной з вуліц Мінска ідуць дзяўчынкі гадоў 13 з маці і двума сяброўкамі. Маці, развітваючыся, гаворыць дачцы: «Падзееш на трамваі — будзь асцярожнай, не ўваходзь, пакуль зусім не спыніцца. Чуеш? А то трапіш пад трамвай. Білет пакладзі вась сюды. Запомні гэта, а то згубіш білет. Зыходзіць ведаеш дзе? Зыходзь асцярожней. Ды вучы ўрокі. Запілі каўнер, ідзі сюды, я запілілю». Дзяўчынка з раздражненнем, але цярпліва выслухоўвае настаўленні. Як толькі дзяўчынка крыху адышла, маці яе спыніла, кажучы даволі гучна: «Пойдзеш у школу, надзень цёплыя штонікі». Дзяўчынка грубавата адказала: «А ну цябе! Без цябе ведаю, што рабіць. Што ты мяне вучыш, як маленькую? Хутацца не буду». Павярнуўшыся, яна не стала працягваць размову з маці.

Вядома, нельга апраўдаць дзяўчынку за грубасць. Але яе магло і не быць, калі-б маці, ведаючы асаблівасці падлетка, размаўляла іншым тонам, не надакучвала дробязнай апекай.

Або вось яшчэ тыповы выпадак няправільнага тону ў абыходжанні. Падлетак звяртаецца да бацькі з нейкім

сур'ёзным пытаннем, а той адказвае: «Рана пра гэта пытаць. Вучы лепш урокі». Такім чынам нараджаецца адчуванасць паміж дзецьмі і бацькамі.

Не заўсёды падлетак «агрызаецца», калі закранаюць яго самалюбства. Нярэдка ён унутрана перажывае крыўду. Так, адзін з вучняў сёмага класа да глыбіні душы пакрыўдзіўся тым, што ў час калектывнай гутаркі настаўніца не выслухала яго да канца: павярнулася і пайшла, не звярнуўшы на яго ўвагі. Дома хлопчык з крыўдай гаварыў: «Не магла нават даслухаць, нібы я пустое месца, а не чалавек». У другім выпадку хлопчык гаварыў нешта ў абарону свайго таварыша, на што педагог кінуў рэпліку: «Ды ты можаш сказаць, што хочаш». «Як гэта я магу сказаць, што хачу? — пытаў падлетак маці. — За каго-ж мяне лічаць?».

Часам падлетка крыўдзяць лішнія клопаты і формы, у якіх родныя выказваюць сваю любоў: цалуюць у прысутнасці пабочных, хутаюць, песцяць. У гэтым таксама выяўляецца неразуменне псіхалагічных асаблівасцей падлетка. Многія маці і бабулькі не хочуць змяніць форм праяўлення сваіх пачуццяў да сына, дачкі, унучат, забываючы, што яны павінны мяняцца з узростам. Падлетак бачыць у ласках не прызнанне яго даросласці, пачынае раздражняцца і грубіць.

Адной з прычын упартасці, недyscyплінаванасці з'яўляюцца разлады ў сям'і, спрэчкі паміж бацькамі.

З дзецьмі сярэдняга школьнага ўзросту трэба гаворыць, як з дарослымі. Адна з настаўніц V—VII класаў, у якой карысна павучыцца і бацькам, расказвае, што са сваімі выхаванцамі яна гаворыць, як з дарослымі: «Як ты думаеш?», «Я-б табе параіла, а ўвогуле глядзі сам», «Што сам думаеш аб гэтым, што намеріў?».

Складанасць і супярэчлівасць узросту патрабуюць тонкага падыходу да кожнага падлетка, ведання яго ўнутранага свету і настрою. Побач з улікам узроставых асаблівасцей, неабходна ведаць і лічыцца з яго індывідуальнымі рысамі.

Бацькі павінны памятаць словы савецкага педагога А. С. Макаренкі: «Выхаванне дзяцей — важнейшая галіна нашага жыцця. Нашы дзеці — гэта будучыя грамадзяне нашай краіны і грамадзяне свету. Яны будуць тварыць гісторыю. Нашы дзеці павінны вырасці цудоўнымі грамадзянамі, добрымі бацькамі і маці. Але і гэта — не ўсё: нашы дзеці — гэта наша старасць. Правільнае выхаванне — гэта наша шчаслівая старасць, дрэннае выхаванне — гэта наша будучае гора, гэта нашы слёзы, гэта наша віна перад іншымі людзьмі, перад усёй краінай».

Наш календар

Ф. Э. ДЗЕРЖЫНСКІ

(Да 75-годдзя з дня нараджэння)

Ф. Э. Дзержынскі нарадзіўся 11 верасня 1877 года ў невялікім маёнтку Дзержынава Ашмянскага павета Віленскай губерні. 17-гадовым юнаком ён уступае ў сацыял-дэмакратычны гурток самаразвіцця. Пакінуўшы ў 1896 годзе апошні клас гімназіі, Дзержынскі цалкам аддаецца рэвалюцыйнай дзейнасці, прапагандуючы і распаўсюджваючы марксізм у шырокіх рабочых кругах. З гэтага часу ўсё сваё жыццё ён прысвячае барацьбе за інтарэсы працоўных.

Кіпучая і дзейсная натура Дзержынскага, поўная мужнасці і гераізма, заваявала любоў і глыбокае прызнанне найшэйшых мас народа.

У 1897 годзе адважны «Яцэк» (рэвалюцыйная клічка) накіроўваецца на рэвалюцыйную работу ў прамысловы цэнтр Літвы г. Коўна, дзе стварае сацыял-дэмакратычную арганізацыю і кіруе палітычнай і эканамічнай барацьбой рабочых. Тут у ліпені 1897 года Дзержынскі быў упершыню арыштаваны і кінуты ў турму. Царскі ўрад жорстка праследаваў і караў нястомнага рэвалюцыянера - прафесіянала, які аддаў 22 гады свайго жыцця падпольнай рабоце. Больш 11 год, г. зн. амаль чвэрць свайго жыцця, Ф. Э. Дзержынскі прабыў у турмах, ссылках і на катарзе.

Цяжкія выпрабаванні і складанейшыя ўмовы барацьбы загартувалі волю Ф. Э. Дзержынскага, напаўнялі яго адвагай і рашучасцю да канца змагацца за перамогу справы рэвалюцыі.

Адзін са слаўнай плеяды правадыроў рэвалюцыйнага пролетарыята, адзін з аргані-

затараў і натхняльнікаў рэвалюцыі 1905 года, герой Кастрычніка, які непасрэдна кіраваў рэвалюцыйнымі падзеямі, баявы саратнік Леніна і Сталіна — Ф. Э. Дзержынскі заўсёды заставаўся палымным рэвалюцыянерам-большэвіком, верным сынам народа і камуністычнай партыі.

Пасля перамогі Кастрычніка Ф. Э. Дзержынскі быў пастаўлены партыяй на цяжкі і адказны пост кіраўніка Надзвычайнай камісіі па барацьбе з контррэвалюцыяй. «Буржуазія не ведала больш ненавіснага імя, чым імя Дзержынскага, які адбіваў сталёнай рукой удары ворагаў пролетарскай рэвалюцыі. «Граза буржуазіі — так звалі тады тав. Фелікса Дзержынскага», — гаварыў аб ім таварыш Сталін.

Пад непасрэдным кіраўніцтвам вернага вартавога рэвалюцыі Ф. Э. Дзержынскага і пры яго непасрэдным удзеле былі ўскрыты і ліквідаваны контррэвалюцыйныя арганізацыі, шматлікія змовы і мецяжы, накіраваныя супроць заваёў Вялікага Кастрычніка.

У аднаўленчы перыяд Ф. Э. Дзержынскі быў назначаны спачатку народным камісарам чыгуначнага транспарту, а затым, у лютым 1924 года, па прапанове І. В. Сталіна быў пастаўлены партыяй на чале Вышэйшага Савета Народнай Гаспадаркі. Няўхільна праводзячы ў жыццё генеральную лінію большэвіцкай партыі, Ф. Э. Дзержынскі з усёй уласцівай яму страснасцю і энергіяй змагаецца за індустрыялізацыю, за ўздым народнай гаспадаркі нашай краіны.

20 ліпеня 1926 года Фелікса Эдмундавіча Дзержынскага не стала. Ён раптоўна памёр на службовым пасту, праз некалькі гадзін пасля прамовы на пленуме ЦК і ЦКК ВКП(б).

Партыя і народ страцілі «...вернага рыцара пролетарыята, высокароднейшага барацьбіта камуністычнай рэвалюцыі, нястомнага будаўніка нашай прамысловасці, вечнага працаўніка і бясстрашнага салдата вялікіх баёў...» (Са звароту ЦК большэвіцкай партыі аб заўчаснай смерці Дзержынскага).

Усё жыццё Дзержынскага, паводле слоў правадыра народаў вялікага Сталіна: «Гарэне і гераіская адвага ў барацьбе з цяжкасцямі».

Яго жыццё — прыклад беззаветнага служэння народу і партыі. Светлы вобраз Фелікса Эдмундавіча Дзержынскага назаўсёды застанеца ў памяці савецкага народа, натхняючы яго на новыя подзвігі ў імя перамогі камунізма.

А. Н. РАДЗІШЧЭЎ

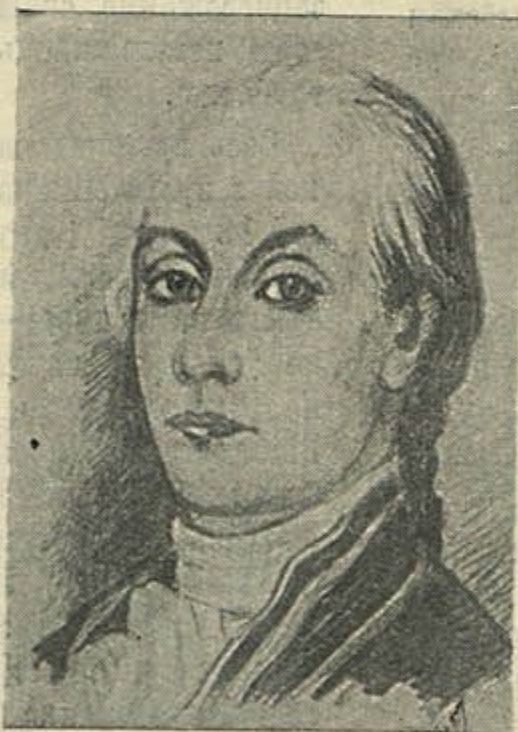
(Да 150-годдзя з дня смерці)

У маі 1790 г. у Пецербургу вышла кніга невядомага аўтара, якая пакінула незгладжальны след у гісторыі рускай літаратуры і развіцці рэвалюцыйнай думкі ў Расіі — «Падарожжа з Пецербурга ў Маскву».

Аўтарам кнігі быў Александр Нікалаевіч Радзішчэў — невялікі пецербургскі чыноўнік, дваранін па паходжанню, які парваў са сваім асяроддзем, стаўшы непрымірным ворагам самадзяржаў і гарачым абаронцай прыгоннага сялянства.

Пісьменнік быў жорстка пакараны за смелае, гераічнае выступленне: Екацерына II кінула яго ў Петрапаўлаўскую крэпасць, затым асудзіла на 10-гадовую ссылку ў далёкі Ілімскі астрог. «Злошодная», па выразу імператрыцы, кніга належала знішчэнню. «Падарожжа» заставалася пад забаронай усё XIX стагоддзе.

А. Н. Радзішчэў быў першым пісьменнікам - рэвалюцыянерам, які пракладаў шляхі

далейшым пакаленням рускіх рэвалюцыянераў. Таму імя яго В. І. Ленін назваў першым сярод выдатных дзеячоў рускага рэвалюцыйнага руху.

Радзішчэў быў не толькі пісьменнікам. Ён быў буйнейшым для свайго часу філосафам-матэрыялістам, гісторыкам, эканамістам. Ён быў і паэтам, аўтарам свабодалюбівай оды «Вольнасць», накіраванай супроць прыгнечання і рабства. Рэвалюцыйнымі ідэямі, гарачым патрыятычным пачуццём насычаны і творы, якія былі напісаны перад кнігай «Падарожжа з Пецербурга ў Маскву» — «Урывак з падарожжа ў

жыццё Фёдора Васільевіча Ушакова», «Гутарка аб тым, што ёсць сын айчыны».

Але з асаблівай сілай і незвычайнай смеласцю Радзішчэў загаварыў у «Падарожжы з Пецербурга ў Маскву».

Ён абрушваецца на сацыяльныя асновы сучаснага яму грамадства, бічуючы самадзяржаўе і прыгонніцтва — гэтыя галоўныя крыніцы зла.

Ён здымае пазалоту і знешні бляск з цара і яго прыдворных, подлых і крывадушных.

Праніклівы позірк падарожніка пранікае ў глыбіню сацыяльных супярэчнасцей: ён бачыць, як селянін арэ сваё поле ў гарачы нядзельны дзень, таму што ўвесь тыдзень працуе на пана; ён бачыць, як прадаецца з малатка цэлая сям'я, шмат зрабіўшая для свайго пана і яго бацькоў; як прадаюцца ў рэкрукты сяляне, таму што іх памешчыку спатрэбіліся грошы на новую карэту. Радзішчэў не пабаяўся паказаць сапраўднае становішча прыгонных сялян, якія нясуць «жрэбій вала ў ярме».

Пісьменнік кліча сялян да справядлівай помсты, да паўстання супроць варвараў-памешчыкаў.

«Сакрушыце прылады яго землеаробства, спаліце яго гумны, свірны, жытніцы і развейце попел па нівах, на іх-жа здзяйснялася яго катаванне».

Радзішчэў верыў у творчыя сілы народа, у яго здольнасць змяніць свой лёс. У гэтым яго пераконвалі шматлікія сялянскія паўстанні, якія ўзнімаліся ў той час.

У народзе пісьменнік бачыў светлыя, высокародныя вобразы сапраўдных патрыётаў, сэрцы якіх не могуць не трапятать «пры адзіным імені айчыны».

Ён прадказваў сваім патомкам вялікую будучыню. Яго позірк пранікаў «густую заслону часу, ад вачэй нашых будучыню скрываючую».

«Я бачу праз цэлае стагоддзе», — пісаў ён.

Ужо тады Радзішчэў разгледзеў ілжывы вобраз амерыканскай дэмакратыі, якая ўзаконіла нябачаную эксплуатацыю чорных нявольнікаў. Ён назваў Амерыку краінай спусташэння, заклімаў каланізатарскую палітыку імперыялістаў.

І цяпер, праз 150 год пасля смерці пісьменніка-рэвалюцыянера, калі амерыканскія «дэмакраты» хочуць заняволіць народы свету, голас Радзішчэва гучыць з неаслабнуўшай сілай, заклікаючы да свабоды і міру ўсё перадавое чалавецтва.

Эміль ЗАЛЯ

(Да 50-годдзя з дня смерці)

Эміль Заля, буйнейшы французскі пісьменнік-дэмакрат, у сваіх творах з велізарнай мастацкай пераканаўчасцю здолеў адлюстравана супярэчнасці капіталістычнага ладу другой паловы XIX стагоддзя. Падзеі Парыжскай Комуны 1871 года аказалі значны ўплыў на творчасць Заля, вызначыўшы сацыяльную глыбіню яго твораў і цікавасць пісьменніка да жыцця рабочага класа.

Эміль Заля нарадзіўся ў сям'і інжынера ў Парыжы. Пасля смерці бацькі ў 1847 г. сям'я аказваецца ў цяжкім матэрыяльным становішчы. З дапамогай знаёмых Э. Заля атрымлівае адукацыю ў Парыжы ў ліцэі св. Людовіка. Курса, аднак, ён не скончыў з-за рутыны і педантызма, якія панавалі ў гэтай школе. Не атрымаўшы дыплама, Э. Заля вымушаны быў згадзіцца працаваць дробным служачым з мізэрнай аплатай у адным з камісійных магазінаў. Але хутка, дзякую-

чы сваім выключным здольнасцям, Заля становіцца вядомым спачатку як літаратурны крытык, а затым як буйнейшы раманист.

Дваццацітомная серыя раманаў Э. Заля «Ругон-Макары», пачатая раманам «Кар'ера Ругонаў» (1871 г.) і закончаная «Доктарам Паскалем» (1893 г.), дае шырокія соцыяльныя абагульненні жыцця розных слаёў французскага грамадства эпохі другой імперыі на гісторыі сямейства Ругон-Макараў. Выкрыўшы дзейнасць драпежнікаў-дзяльцоў, рознага роду прахадзімцаў — гэтай апоры імперыі, якія нежывалі свае капіталы з дапамогай рабунку, хлусні і гвалту (раман «Грошы» і інш.), паказаўшы падзенне маральнасці ў гэтым свеце (раман «На-на» і інш.), Заля тым самым раскрыў характэрныя прыметы разлагання капіталізма, які ўступаў тады ў сваю апошнюю стадыю — у стадыю імперыялізма. Выраджэнне і хваробы ў сямействе Ругон-Макараў вызначаюцца грамадскім ладам і служаць пацверджаннем гіста-

рычнай асуджанасці капіталізма.

У рамане «Жэрміналь» (1885 г.), які ўваходзіць у серыю раманаў «Ругон-Макары», Заля звярнуўся да паказу

най працы, поўнай небяспекі ва ўмовах дрэнна абсталяваных шахт. На старонках гэтага рамана Э. Заля паказаў рост рэвалюцыйных настрояў у асяроддзі рабочых-шахцёраў, іх барацьбу, апісаную ў карціне забастоўкі і іншых выступленняў рабочых.

Дэмакратызм і гуманізм Э. Заля выяўляецца і ў яго мужным і бязлітасным выкрыцці махінацый французскага ўрада ў вядомай справе Дрэйфуса (артыкул «Я абвінавачваю»). лепшыя творы Э. Заля, у якіх дадзены велізарныя сацыяльныя абагульненні жыцця буржуазнага грамадства, праз пяцьдзсят гадоў пасля смерці мастака не страцілі свайго актуальнага значэння.

Раманы Заля, якія глыбока і бязлітасна выкрываюць рабаўнічы і растлены свет буржуазіі, яе вышэйшых і ніжэйшых сфер, дапамагаюць перадавым людзям Францыі і ўсяго свету ў барацьбе за прагрэс, гуманнасць і мір.

жыцця рабочых-шахцёраў. З глыбокай праўдзівасцю пісьменнік раскажаў аб жабрацкім жыцці рабочых, аб іх катарж-

Красворд

Па гарызанталі

1. Сельскагаспадарчая арцель.
3. Частка свету.
6. Імя героя аповесці Н. В. Гоголя.
9. Асоба на ваенным судне, якая загадвае карабельнай маёмасцю.
10. Марская прамысловая рыба.
12. Рака, у якую ўпадае Маскварэка.
13. Імклівае наступленне.
14. Глухія аднастайныя гукі.
15. Будынак для відовішчаў у старажытнай Грэцыі.
18. Прыналежнасць аб'ектыва аптычных прыбораў.
22. Каштоўны камень.
24. Горад у Італіі.
25. Раман Т. Драйзера.
27. Сукупнасць навук аб грамадстве.
30. Гідратэхнічнае збудаванне.
31. Марская мель.
33. Совецкі ледакол.
34. Горад у Галандыі.
37. Невялікая вуліца.
42. Драпежнае насякомае.
43. Горад ў Кіеўскай вобласці.
44. Рака ў Афрыцы.
45. Камень, які падае ў сусветнай прасторы.
46. Хатняя жывёла.
47. Трапічная расліна.
48. Фантастычная аповесць А. Талстога.
49. Даслоўная вытрымка з тэксту.

Па вертыкалі:

1. Архітэктурнае ўпрыгожанне.
2. Персанаж рамана Т. Сёмушкіна.
4. Хімічны элемент, які свеціцца.
5. Азімая пшаніца.
6. Навуковае даследаванне.
7. Горад на поўначы Францыі.
8. Спартыўнае збудаванне.
9. Прадмет адзення.
11. Народны паэт-спявак у каўказскіх народаў.
16. Рака ў Галандыі.
17. Асобны адбітак друкаванага выдання.
19. Знадворны слой сонечнага шара.
20. Выбуховы снарад.
21. Цялежка для язды на чыгуны.
23. Рыба з сямейства карпавых.
26. Польскі паэт.
28. Герой паэмы П. Труса «Астрожнік».
29. Рыбныя яечкі.
31. Невялікая друкаваная кніга.
32. Грыб.
34. Ляпёшка.
35. Невялікая дзяржава ў Азіі.
36. Паэтычнае азначэнне назвы прадмета.
38. Спецыяліст у пэўнай галіне навукі.
39. Рака ў Сібіры.
40. Абласны цэнтр у РСФСР.
41. Драпежная начная птушка.

Адказны рэдактар: А. П. УС. Рэдакцыйная калегія: К. А. Абушэнка, М. Н. Барсток, Г. Л. Дазорцава, А. Н. Захарава, М. Ф. Нікіфарова, Ф. А. Новікава, А. І. Федасюк, В. І. Філіпава.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23. Тэлефон 2-33-03. Друк. арк. 3. Вуч.-аўт. арк. 4. АТ 74139 Тыраж 25.000 экз. Падпісана да друку 17/IX-1952 г. Заказ № 439.

Друкарня імя Сталіна. Мінск. Пушкіна 55.

Збор яблыкаў.

Карціна О. Г. Светлічнай.

Бесплатное приложение
к журналу "Работница і
сялянка" № 9 за 1952 год.

Условные обозначения:

Перед блузки	—○—○—○—	2 дет.
Спинка	~~~~~	1 дет.
Перед и зад юбки	—○—○—○—	2 дет.
Боковые клинья юбки	—○—○—○—	2 дет.
Рукав	—x—x—x—	2 дет.
Воротник	—v—v—v—	1 дет.
Обшлаг	-----	2 дет.

Длинный халат из
фланели в полоску, с отлож-
ным воротником. Юбка
отрезная, четырехшов-
ная. От плеча поло-
жена долевая полоска.
Выкройка дана на
48 размер. Расход
материала 5 м. 70 см.

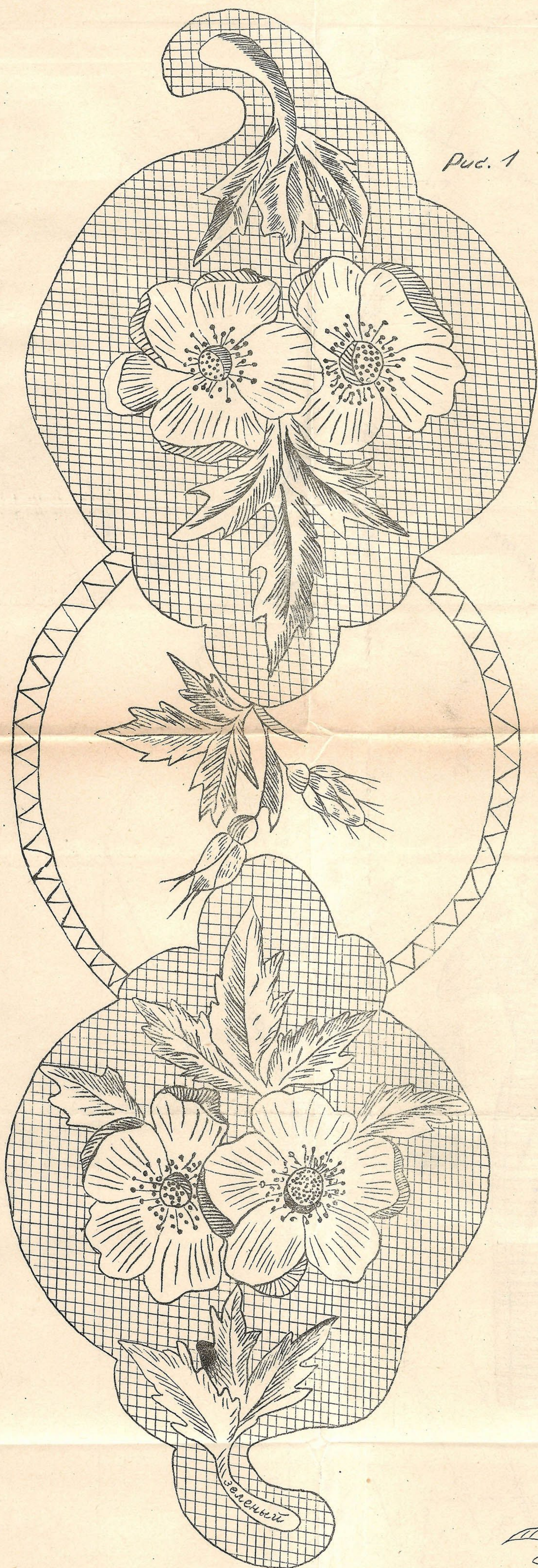
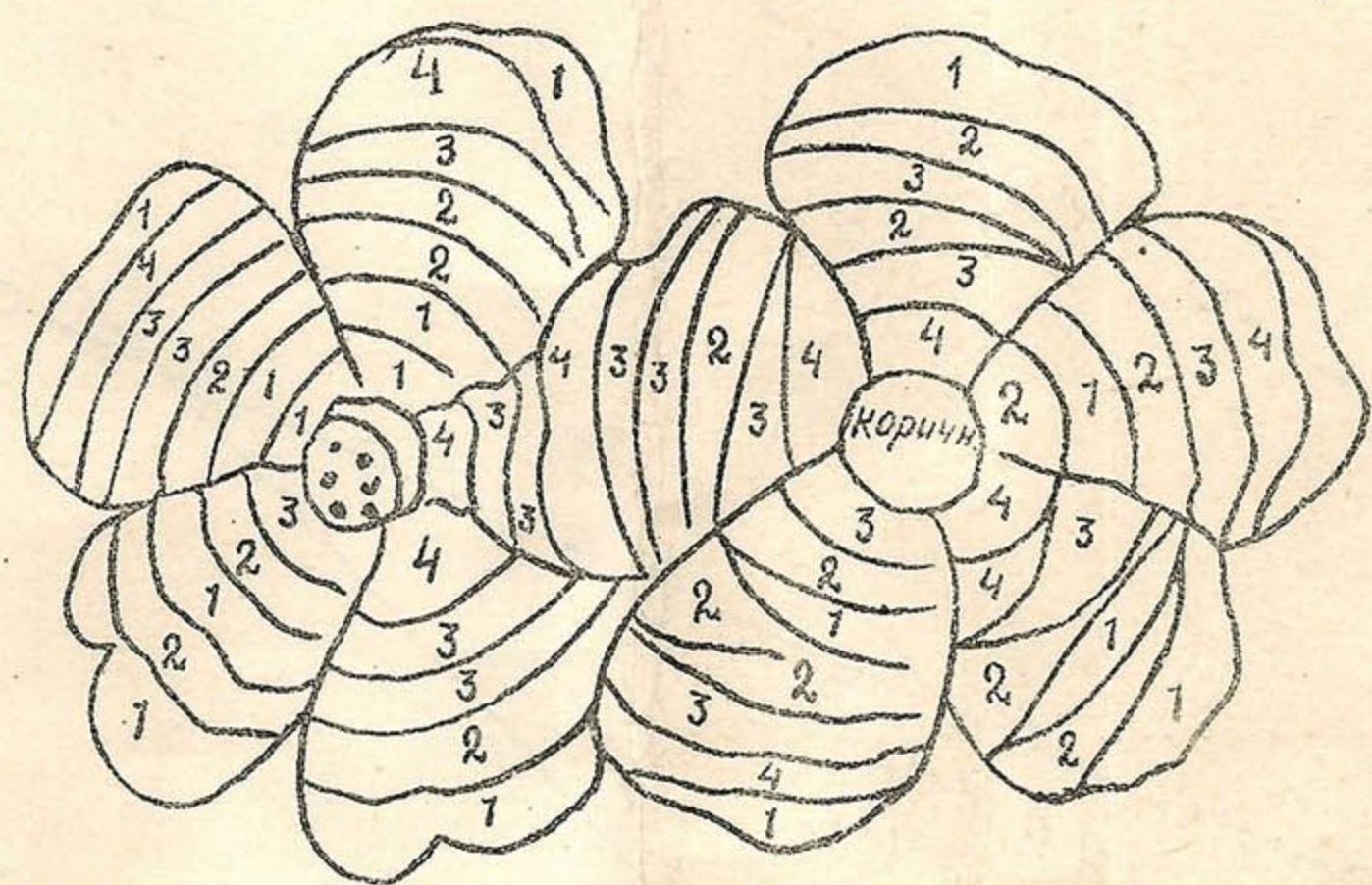

Рис. 1

Шиповник

Рис. 2

Сережина-скатерти

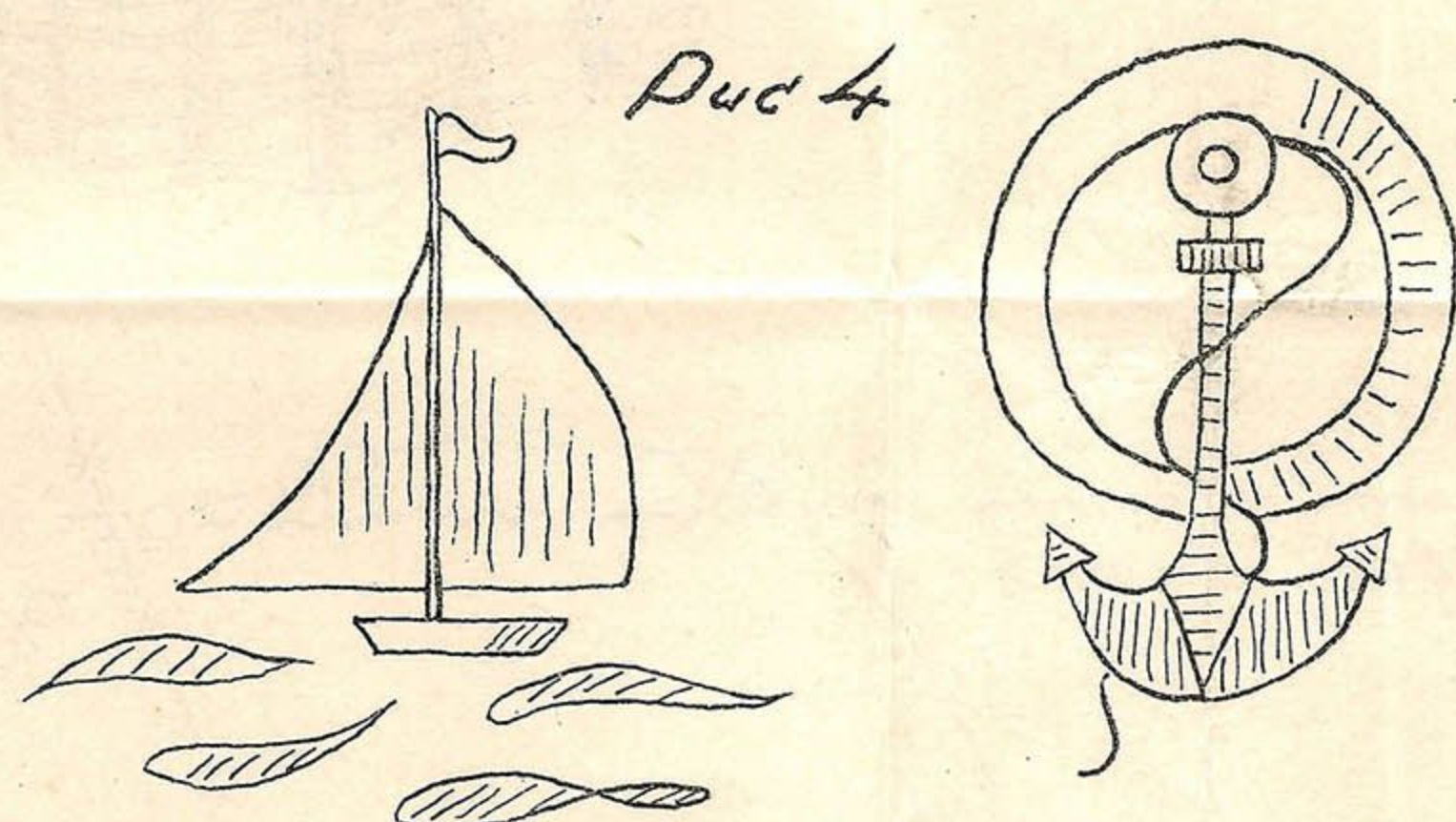

Рис. 4

Рис. 1 Дорожка-«шиповник». Вышивается на белом полуплотном полотне художественной гладью. Весь рисунок, исключая середину, обшить тамбурным швом белой ниткой, потом продернуть сетку до контуров рисунка, обшить сетку белой или сапунной ниткой. Шиповник вышивается розовыми нитками в 4 тона. Середина-светлорозовыми, узелки-желтыми и сапунными нитками. Точки-коричневыми и желтыми. В центре овал вышивается бордовым швом. Дорожка вырезается по форме овалов и обшивается русским кружевом. Длина дорожки 70 см, ширина - 28 см.

Рис. 2 для скатерти. Вышивается на белом полотне гладью. Васильки вышиваются в 3-4 тона голубыми и синими нитками. (как вышивать васильки смотрите лекцию, помещенную в журнале № 7). Отделка-сетка. Вышивается желтыми нитками, переворот-золотистыми. Вокруг сетки тамбурный шов нитками: золотистыми, темножелтыми, светложелтыми и сапунными. Если скатерть большая середину можно повторить 2 раза. Края скатерти обшить швом «восьмерка» синими нитками.

Рис. 3 для подушечки газетницы. Художественная гладь (см. журнал № № 7 и 8).

Рис. 4. «Яхта и якорь». Рисунки для детского платья, костюмчика. Парус вышивается белыми нитками гладью и обшивается спелым голубыми нитками. Лодка и якорь-коричневыми. Флажок-красный, волны голубые и светлосиние. Якорь-голубой, цепочка красная, круг белый, обшит голубым. Направление швов указаны стрелками.

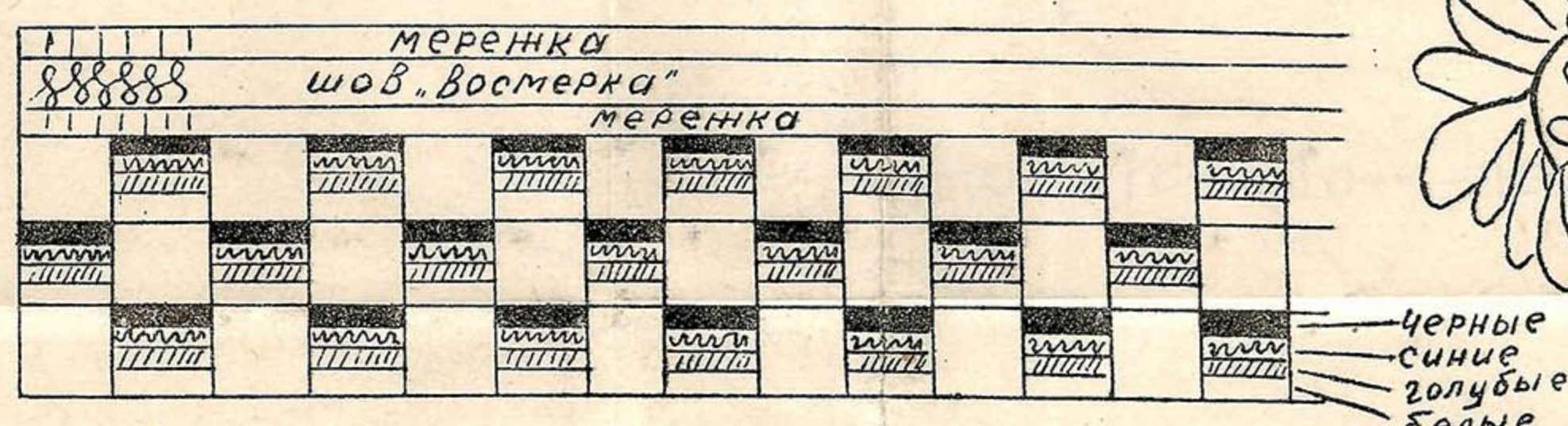

Рис. 5

Рис. 5 для отделки платья. Вышивки можно расположить с двух сторон на груди, на плечах, на оборотах, на карманах, на манжетах. Необходимо, чтобы все квадраты были одинаковы. Вышивается гладью нитками: черными, синими, голубыми и белыми.

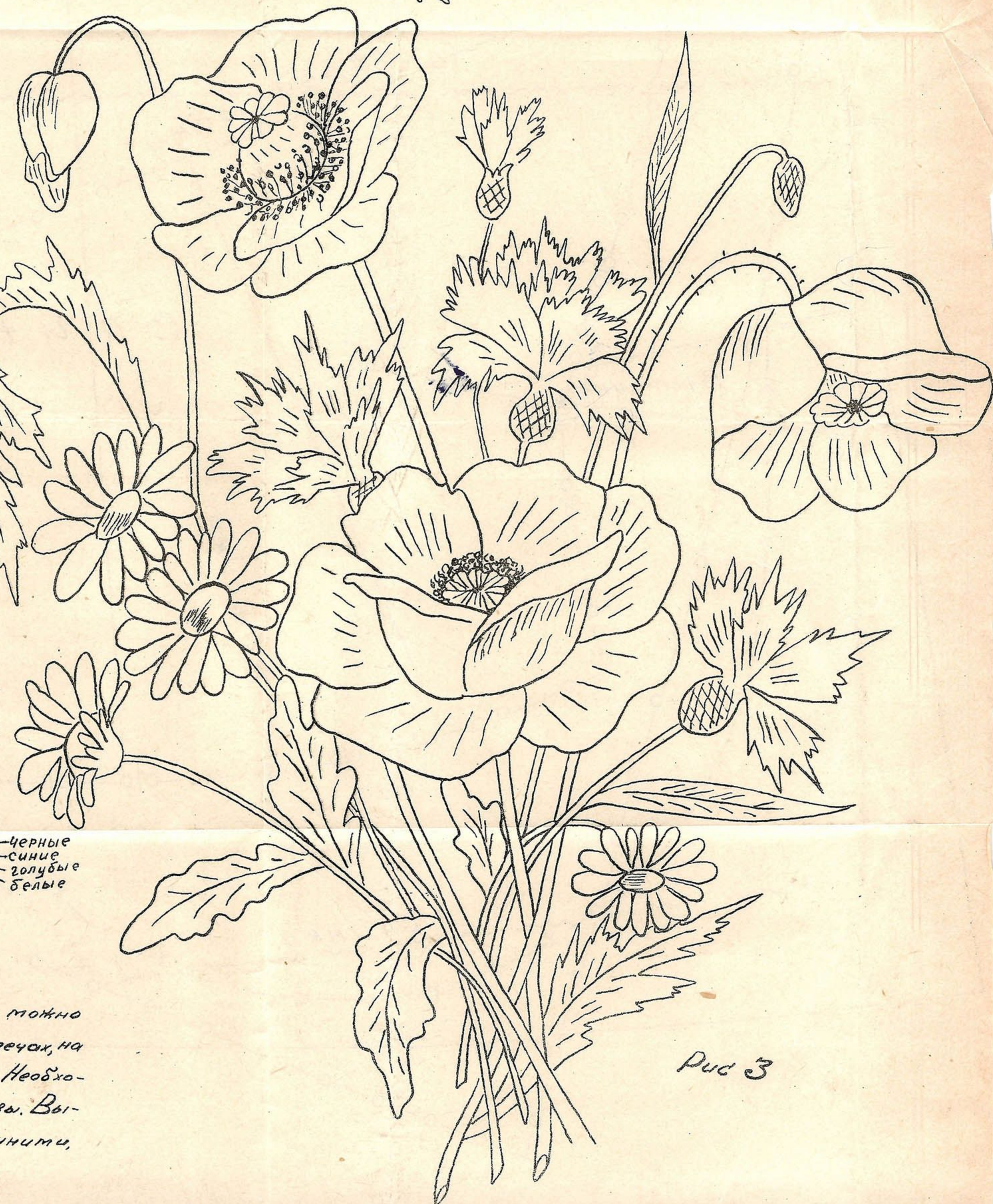

Рис. 3